

2023

4. hiruhilekoa

EAEkoekonomiaren hiruhilabetekaria

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

EKONOMIA ETA OGASUN
SAILA
Ekonomia eta Planifikazio Zuzendaritza

DEPARTAMENTO DE ECONOMÍA
Y HACIENDA
Dirección de Economía y Planificación

EAEko ekonomiaren hiruhilabetekaria

LABURPENA	3
EKONOMIAREN INGURUNEA	5
EAE-KO EKONOMIA	9
Ekoizpena eta enplegua	9
Barne eta kanpo eskaria	14
Prezioak, soldatak eta kostuak	21
Arlo publikoa	25
Arlo finantzarioa	27
Aurreikuspenak	33

Irudien aurkibidea

Munduko ekonomia. BPGa (I)	5
Munduko ekonomia. BPGa (II)	7
Enpleguaren bilakaera	12
Etxebizitzen hipoteken bilakaera	30

Taulen aurkibidea

Eskaintzaren aldagaiak	9
Jardueraren adierazleak	10
Eskariaren aldagaiak	14
Kontsumo eta inbertsioaren adierazleak	15
Esportazioak produktuen arabera	17
Esportazioen helmuga	18
Inportazioen jatorria	20
Kontsumoko prezioen indizearen banaketa	21
EAEko kontsumoko prezioen indizea	23
Hitzarmenetan adostutako soldata igoerak	24
Lan kostuak	24

Tributu itunduen bilakaera (urtarrila-urria)	26
Adierazle monetario eta finantzarioak (I)	27
Adierazle monetario eta finantzarioak (II)	29
Kreditu eta gordailuak.....	32
Ekonomia aurreikuspenak.....	34
Espainiako ekonomiarako aurreikuspen ekonomikoak (2023ko azaroa)	36

LABURPENA

2023ko hirugarren hiruhilekoan, EAEko ekonomia %1,6 hazi zen urte arteko tasan, aurreko hiruhilekoan baino pixka bat gehiago, eta tasa horrek balio du 2022ko hasieratik bizi duen moteltzeko prozesua geldiarazteko. Hirugarren hiruhilekoan lortutako balioa Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak irailean egindako aurreikuspena baino hamarren bat bakarrik txikiagoa da, eta, beraz, ia bere horretan mantentzen da orduan azaldu zen 2023rako eta 2024rako koadro makroekonomikoaren baliozkotasuna. Hiruhileko arteko tasetan, EAEko hazkundera %0,2koa izan zen, kopuru apala aurreko datuekin alderatuz gero, baina Europako herrialdeek izan duten geldialdiarekin alderatuta (euroaren eremuak balio negatiboa (-%0,1) izan baitzuen), nabarmentzekoa da.

Industriak, bai EAEkoak bai Europakoak, ahultasun handiko une bati aurre egiten dio, eta horrek ekoizpen datu etsigarriak dakartza. Hala eta guztiz ere, Euskadiko manufacturek gora egin zuten bigarren hiruhilekoko balio erantsiaren jaitsieraren ondoren (-%0,3), eta urte arteko aldakuntzak %0,4ko igoera eskuratu zuen. Sektore osoa osatzeko energiaren atala gehituz gero, hirugarren hiruhilekoko aldakuntza tasak -%0,5 izatetik %0,2 izatera igaro dira. Hobekuntza hori ez da nahikoa izan gaur egungo balio erantsiaren eta 2019ko aldi berean izan zuenaren arteko aldea murrizteko, oraindik ere bost puntutara kokatzen baita. Hornidurarik eza konpondu den arren eta energiaren prezioak merkatu diren arren, eskaera berrien sarrera ez da nahikoa sektorea suspertzeko.

Eraikuntzak hobera egiten jarraitzen du, baina gorabehera handiak izaten ditu bilakaeran. Izan ere, bigarren hiruhilekoko gorakada handiaren ondoren (%4,2), hirugarrenean aldakuntza tasa moteldu egin da, nahiz eta oraindik dinamismo handiko irudia erakutsi (%2,9) eta hazkunde handieneko sektorea izaten jarraitzen duen. Obra zibila da oraindik ere jardueraren gorakadarik handiena izan duen atala, baina eraikuntzak ere balio esanguratsuak ditu, nahiz eta interes tasen igoerak etxebizitzaren salmentari eragiten dion. Sektorearen kostuak moteldu egin dira, baina garestitzea oraindik garrantzitsua da.

Zerbitzuek portaera egonkorra eskaini zuten hirugarren hiruhilekoan, eta hamarren bat baino ez zuten leundu erritmoa, %2,0raino. Balio hori EAEko ekonomiaren batez bestekoaren gaineratik dago argi eta garbi. Oraindik ere nabarmentzekoa da merkataritza, ostalaritza eta garraioa barne hartzen duen taldearen bultzada, urte arteko %3,6ko hazkunde tasa eskuratu baitzuen, aurreko hiruhilekoko emaitza hobetuz. Era berean, sektore publikoarekin lotura handiena duten jarduerak, hala nola administrazio publikoak, hezkuntzak, osasunak eta gizarte zerbitzuek, hazkundera bizkortu zuten %2,4raino, bi urtean izandako erregistrorik onena baita. Azkenik, gainerako zerbitzuek intentsitatea galdu zuten eta %0,5eko hobekuntza apala izan zuten, aurreko bi urteetako datu bikainen oso azpitik.

Eskariaren ikuspegitik, adierazi behar da kanpoko saldoa bere ohiko papera betetzera itzultzen ari dela, hau da, BPGaren hazkunderari hamarren gutxi batzuk ekartzera edo kentzera. Aurreko hiruhilekoan zeinu negatiboa izan zen, baina hirugarren hiruhilekoan positiboa izan da, baina baita txikia ere (hamarren bat edo bi gehienez). Esportazioek eta inportazioek aldakuntza tasa negatiboak jaso zituzten, baina ez aurreko hiruhilekokoak bezain handiak. Hain zuzen ere, ondasun eta zerbitzuen guztizko espportazioak %0,6 murriztu ziren termino errealetan, eta inportazioak, berriz, %0,7.

Kanpo saldoaren zeinu aldaketak azaltzen du BPGaren hazkundera hamarren bat bizkortu izana, barne eskariak intentsitatea galdu baitzuen hirugarren hiruhilekoan, aurreko %1,7tik %1,4ra moteldu baitzuen gehikuntza tasa. Familiak beren kontsumoari eusteko gai izan dira, inflazio handia pairatu arren, enpleguaren hazkunde handiari esker. Zehatz-mehatz adierazita, familien gastua kontsumoan bi hamarren igo zen, %1,5era arte. Bestalde, administrazio publikoen kontsumoa %0,6 murriztu zen aurreko urtearekin alderatuta. Hala ere, hori ez da aurrekontu politikaren aldaketatzat hartu behar, ordainketa egutegiaren ondorio izango baita, ziurrenik. Inbertsioari dagokionez, magnitude horrek bere bultzadari eutsi zion (%2,6), baina bilakaera kontrajarriak izan ziren osagaietan, ekipamendurako ondasunen indartzearekin (%2,4) eta gainerakoen moteltzearekin (%2,6).

Lan merkatuak portaera egonkorra izan du berriz ere, enpleguaren %1,6ko hazkundearekin, aurreko aldietan izandakoaren oso antzekoa. Lanaldi osoko milioi bat lanpostu baliokideren kopuruak berreskuratu gabe jarraitzen du, baina aurreko urtearekin alderatuta 15.000 enplegu baino gehiago sortu dira, eta ia soilik zerbitzu jardueretan kontzentratzen dira, industrian 1.000 enplegu garbi pasatxo sortu baitira.

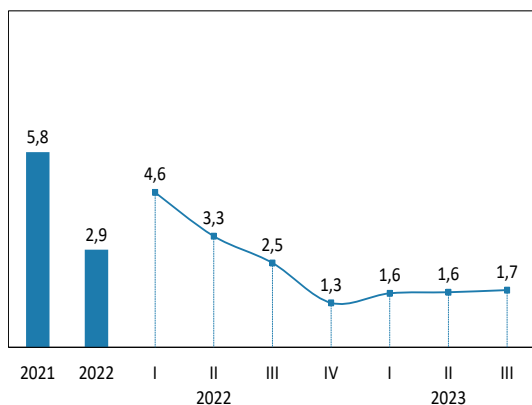
Inflazioa da EAEko ekonomiaren baldintzatzaile nagusia gaur egun, familien erosteko ahalmenean eta enpresentzako kostuan duen eraginagatik. Azken hilabeteetan, prezioen igoerak leuntzeko prozesuak aurrera jarraitu du, bai BPGaren deflatoreak bai KPIak neurtuta. Azken kasu horretan, azaroko aldakuntza tasa jadanik %3,4ean kokatua zen, eta azpiko inflazioarena, berriz, %4,8an.

EKONOMIAREN INGURUNEA

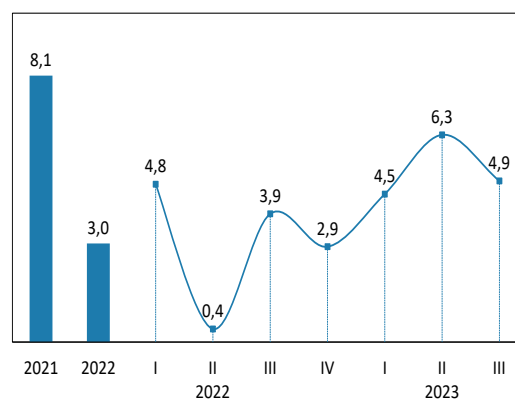
Aurtengo hirugarren hiruhilekoan, nabarmenago ikusi ziren diru politika gogortzearen ondorioak; izan ere, oraindik handia zen inflazioa galgatzera behartuta, kontsumitzaileen errenta erabilgarria presionatu zuten eta kreditu-baldintza murriztaileagoak eskaini zituzten. Horiek higiezinaren merkatuan, inbertsioan eta jarduera ekonomikoan izan zuten eragina, eta azken hori berriro moteldu zen. Hazkunde ekonomikoaren hoztea nabarmenagoa izan zen ekonomia aurreratuetan gorabidean daudenetan baino, nahiz eta bi taldeetan desadostasun handiak antzeman ziren. Horrela, AEBek hazkunde sendo eta gorakorrari eutsi zioten bitartean, euroguneak bere moteltzeko joeran sakondu zuen, hazkunde hutsala izatera iritsiz. Bitartean, garapen bidean dagoen blokean Txinak erritmoa galdu zuen, eta gainerako herrialdeek dinamismoari eutsi zioten.

Munduko ekonomia. BPGa (I) Urte arteko aldakuntza tasak

ELGA

Txina

Iturria: ELGA.

Zehatz-mehatz azalduta, Txina %4,9 hazi zen aurtengo hirugarren hiruhilekoan, eta oraindik ere 2022an pairatu ziren itxierak eta murrizketek eragina dute urte arteko alderaketan. Inbertsioaren apaltzea areagotu egin zen, higiezinaren sektorearen ahultasun iraunkorrak eraginda; kontsumo pribatua, berriz, ez zen gai izan berriro suspertzeko, nahiz eta Gobernuak zerga pizgarriak nabarmen handitu zituen, eta banku sektoreak kreditu erraztasuna sustatu zuen. Kanpo sektoreak are bilakaera okerragoa erakutsi zuen, esportazioek eta inportazioek behera egiten jarraitu baitzuten, erritmo motelagoan egin bazuten ere. Zehazki, ekainean %12,0 eta uztailean %14,2 murriztu ondoren, irailean eta urrian salmentek %6,0raino leundu zuten jaitsiera. Urte amaierarako aurreikuspenak ez dira askoz hobeak. PMI indize konposatuak bost

hilabete daramatza beherantz, urrian 50era iritsi arte, manufakturak apur bat behera eginda (49,5) eta zerbitzuetan zertxobait hobetuta (50,4). Itxura guztien arabera, Txina ez da susperraldi iraunkorra lortzeko gai.

Herrialde aurreratuen bilakaerari dagokionez, ELGAko jarduera ekonomikoak %1,7ko hazkunde erritmoari eutsi zion, aurreko hiruhilekoetan erakutsitako hazkundeen ildotik. Tasa horrek herrialde aurreratuak pandemia aurreko jarduera ekonomikoaren mailara itzultzea dakar. Beste behin ere, AEBak izan ziren hazkunde horren bultzatzaile nagusiak, G7ko gainerako herrialdeek hazkunde neurritsuagoa eta are negatiboagoa izan baitzuten. Hain zuzen ere, Japonia %1,4 hazi zen, Frantzia %0,7, Erresuma Batua %0,6, Italia hazkunde nulua izan zuen eta Alemania, berriz, %0,4 uzkuritu zen.

Horiek horrela izanda, AEBetako barne produktu gordina %3,0 handitu zen hirugarren hiruhilekoan, aurrekoan %2,4 hazi zen bitartean. Barne eskariak sendotasuna erakutsi zuen, atal guztietan oinarrituta: kontsumo pribatuan (%2,3), kontsumo eta inbertsio publikoan (%4,7) eta inbertsio pribatuan. Azken hori, hiru hiruhilekoz jarraian atzera egin ondoren, soldaten igoerak eta erosteko ahalmenaren susperraldiak bultzatuta hazi zen. Halaber, badirudi lan merkatuaren sendotasunak ez duela amaierarik (langabezia tasa %3,8tik behera dago 2022ko otsailetik), eta jarduera ekonomikoaren dinamismoak ez zuen inflazioaren murrizketa eragotzi, eta Erreserba Federalaren %2,0ko helbururantz egiten jarraitu zuen. Zehazki, urrian KPIa %3,2ra jaitsi zen, urtea hasi zen tasaren erdira, alegia.

Japoniako ekonomiak, beste aldetik, %1,6 handitu zuen bere BPGa, eta hazkunde tasa handitzat jo daiteke, kontuan hartuta Europako ekonomia nagusiek gehikuntza tasa txikia izan zutela. Hala eta guztiz ere, hazkunde hori ez zen ekonomia sendo eta egonkor baten isla izan. Izan ere, barne eskariak apatiko jarraitu zuen, kontsumo pribatuak moteltzen jarraitu zuelako (%0,1 bakarrik egin zuen gora, nahiz eta gutxieneko soldata igo egin zen), aurreko hiruhilekoan egindako inbertsioa ozta-ozta gaintu zelako (%0,3) eta kontsumo publikoak, berriz, %1,0 egin zuelako gora, gobernuak egindako ekarpen guztiei esker. Kanpo sektorearen aldetik, esportazioek bakarrik lortu zuten eremu positiboan irautea, nahiz eta igoera erritmoa aurreko hiruhilekoan erregistratutakoaren ia erdia izan.

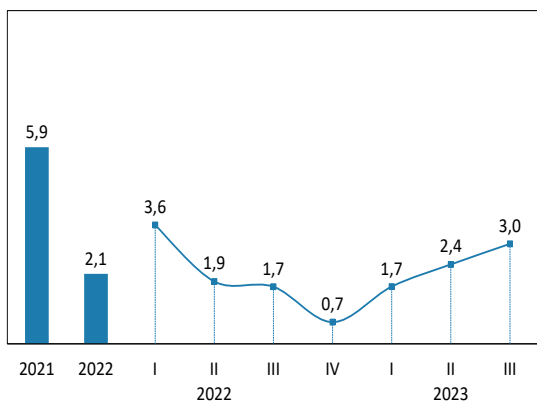
Horrela, Japoniako ekonomiak aurrera egin du esportazioetan eta, neurri txikiagoan, inbertsioan oinarritutako ereduari esker; izan ere, hamarkada bat baino gehiago darama hazkunde eredu horretatik alde egiten saiatzen. Urtearen amaierari begira, aurreikuspenak ez dira askoz hobeak. Azaroan, bere manufaktura PMIa 48,1era jaitsi zen, pandemiak geroztik izan duen baliorik txikiena, eta zerbitzuena, berriz, sei hilabetez behera egin ondoren, 50. mailatik gora egonkortu zen apur bat.

Euroguneko BPGak, bestalde, ahul jarraitu zuen. Kanpo eskariaren ahuleziak eta finantzaketa baldintzen gogortzeak inbertsioa eta kontsumoan eginiko gastua baldintzatu zituzten. Era berean, zerbitzuek ere indarra galdu zuten, batez ere industria jardueraren ahultzea beste sektore batzuetara zabaldu zelako, berriro irekitzearen ondorioak ia desagertu egin direlako eta interes-tasen igoeraren eragina handitzen ari delako. Horren guztiaren ondorioz, eremuak ez zuten inolako aldaketarik izan 2022ko hiruhileko beraren aldean, baina %0,1eko jaitsiera ekarri zuten hiruhileko arteko tasetan.

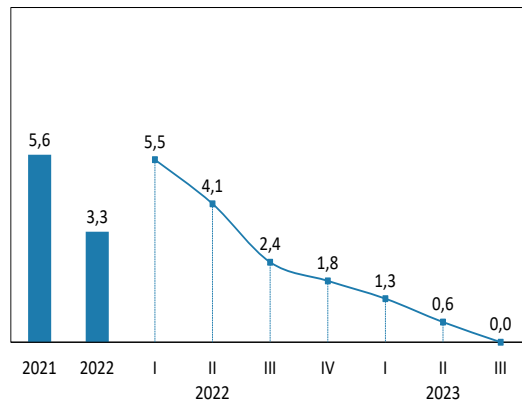
Jardueraren geldotasun hori ia orokorra izan zen ekonomia handietan, salbuespen bakarra Espainia izan zelarik. Hain zuzen ere, Espainiako jarduera ekonomikoak erresilientzia handia erakutsi zuen nazioarteko turbulenzien egoera baten aurrean, eta eurogunearen kontrako joerari ihes egin zion. Hala, barne eskariak BPGa bultzatu zuen berriro, hiruhileko honetan, kanpo sektoreak lagunduta, horrek ere hazkundean lagundu baitzuen. Ondorioz, herrialde horretako BPG %1,8 hazi zen.

Munduko ekonomia. BPGa (II)
Urte arteko aldakuntza tasak

AEB

Eurogunea

Iturria: Eurostat eta BEA.

Gainerako bazkide nagusiei dagokienez, Frantziak zertxobait moteldu zuen bere hazkunde erritmoa, bigarren hiruhilekoko %1,2tik hirugarreneko %0,6ra, alegia. Kasu horretan, Frantziako ekonomiaren dinamismo txikiagoa kanpo sektorearen portaera okerragoaren ondorioa izan zen; aitzitik, barne eskariak ekarpena handitu zuen. Italiako ekonomiak ere erritmoa galdu du, eta %0,1era mugatu du hazkundera. Frantziako ekonomiak ez bezala, barne kontsumoak, interes tasa handien ondorioz, behera egin zuen azkenean, eta %0,2 murriztu zen. Inbertsioak, berriz, behera egin zuen, eta urtebeteko beherakadak pilatu zituen. Esportazioen bilakaerak bakarrik,

inportazioak baino zertxobait hobeak, baina negatiboak nolahi ere, ahalbidetu zuen BPGa eremu positiboan mantentzea.

Baina, zalantzarik gabe, kalteturik handiena Alemania izan zen, bere ekonomia %0,4 jaitsi baitzen eta euroguneko atzeratuenetako bat bihurtu baitzen. BPGaren uzkiak horrek azalpenen zerrenda luzea du. Alde batetik, inflazio maila altuek (uztailean eta abuztuan %6,4tik gora) kontsumo pribatua geldiarazi zuten, eta interes tasen gorakadak kredituak garestitu zituen, inbertsio asko geldituz. Bestalde, ziurgabetasun energetikoak jarraitu zuen, eta horri Txinaren paper aldakorra gehitu behar zaio, esportazio helmuga interesgarria izatetik Alemaniako produktu gutxiago behar dituen aurkaria izatera igaro baita. Horren guztiaren ondorioz, kontsumoak, publikoak zein pribatuak, eta esportazioek beherakada areagotu zuten, eta inbertsioa moteldu egin zen, BPGa tasa negatiboetara jaitsiz.

Jarduera ekonomikoa ezegonkorra izan arren, lan merkatua egonkor eta sendo mantendu zen. Zehatzago adierazita, langabezia tasa ia aldatu gabe mantendu zen %6,5ean (%6,0 Europar Batasun osoan), gutxienean erregistroak jasotzen diren unetik. Hala ere, hautematen da lan merkatuaren indarra ahultzen ari dela. Enpleguaren aldakuntza tasa %1,3ra arte moteldu da hirugarren hiru hilabetez, 2022ko hasieran erregistratutako %3,1etik urrun, ekonomiaren hobe mailakatu enplegura transmititzearekin bat etorritik. Hala eta guztiz ere, lan merkatuen sendotasunak bere horretan jarraitzea eta epe laburrean eskariari eustea espero da. Prezioen bilakaerari dagokionez, euroguneko urte arteko KPIa %2,4ra jaitsi zen azaroan, aurreko hilabetez datuaren eta 2021eko uztailetik izan duen irakurketa baxuenaren azpitik ehuneko puntu erdi. Azpiko inflazio tasa, berriz, %3,6ra jaitsi zen aurreko %4,2tik. Oro har, inflazio adierazleek prezioen azpiko dinamismo bizia erakusten dute, eta horrek ere soldaten hazkunde sendoa islatzen du.

Eurogunetik kanpo, Erresuma Batuko BPG %0,6 hazi zen. Kasu horretan, kontsumo pribatuak erritmoa berreskuratu zuen eta inbertsioaren dinamismo txikiagoa eta esportazioen uzkiak horrek handia konpentsatu zituen. Familiak lan merkatu sendoaz baliatzen jarraitzen dute, eta inflazioaren beherakadak errenta errealei bultzada eman die.

Aurtengo urtea ixteari begira, adierazleek apatia mantentzen dela erakusten dute, batez ere eurogunean. Hala jasotzen du azaroko PMI indizeak, sektore pribatuko enpresa jardueraren hileko seigarren murrizketa jarraian adierazten duena. Eskaria murriztu egin denez eta etorkizuneko aurreikuspenetan konfiantza nahiko ahula zegoenez, enpresek enplegu maila murriztu zuten lehen aldiz 2021a hasi zenetik. Erosketa jardueraren eta izakinen murrizketak ere gertatu ziren.

EAE-KO EKONOMIA

Ekoizpena eta enplegua

2023ko hirugarren hiruhilekoan, EAEko ekonomiak aurreko urtearen hasieran hasi zuen moteltzeko prozesua geldiarazi zuen, eta %1,6ko urte arteko hazkundea eskuratu zuen, aurreko hiruhilekoan baino hamarren bat gehiago. Datu hori Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak joan den irailean egindako aurreikuspena baino hamarren bat beherago baino ez dago, eta, beraz, orduko koadro makroekonomikoa ia ez da aldatzen informazio berrienarekin. EAEko ekonomiak erakusten duen indarra urrun dago Europako ekonomia nagusien geldialditik. Hala, hirugarren hiruhilekoan, Europar Batasunak eta euroaren eremuak %0,0ko urte arteko aldakuntza tasak izan zituzten, eta azken hiruhilekoetan apaltzeko joera azkarra izan dute. Halaber, Alemaniak %0,4ko jaitsiera izan zuen eta Frantziak %0,6ra moteldu zuen hazkundea. Espainiak bakarrik erakutsi du erritmo bizia aldi horretan (%1,8).

ESKAINTZAREN ALDAGAIAK

Urte arteko aldakuntza tasak

	2021	2022	2022		2023		
			III	IV	I	II	III
BPG erreala	6,0	5,4	4,8	3,4	2,3	1,5	1,6
Nekazaritza eta arrantza	15,1	-8,7	-2,3	-7,3	2,1	-6,7	-2,3
Industria eta energia	5,3	4,7	3,1	2,4	1,1	-0,5	0,2
- Manufakturen industria	9,0	4,4	2,0	2,3	1,4	-0,3	0,4
Eraikuntza	1,0	6,7	9,0	6,0	0,9	4,2	2,9
Zerbitzuak	6,6	5,9	5,2	3,7	2,9	2,1	2,0
- Merkat., ostalaritza eta garraioa	15,6	14,6	12,9	8,2	5,4	2,9	3,6
- AA. PP., hezkuntza eta osasuna	2,3	0,9	0,3	1,4	1,2	2,1	2,4
- Gainontzeko zerbitzuak	4,1	3,2	3,1	2,0	2,1	1,4	0,5
Balio erantsi gordina	6,1	5,5	4,9	3,4	2,4	1,5	1,5
Ekoizkinen gaineko zerga garbiak	5,2	4,6	4,2	3,1	1,6	1,3	1,6

Iturria: Eustat.

EAEko ekonomiara itzuliz, balio erantsi gordina %1,5 hazi zen hiruhileko horretan, aurreko aldiko balioa berdinduz, nahiz eta produkzioaren gaineko zerga garbien igoera handiagoak BPGaren hazkundea hobetzeko balio izan zuen, hamarren gehigarria ekarri zuelako. Balio erantsia

%1,5ean mantendu bazen ere, EAEko ekonomiaren hiru sektore nagusien bilakaera oso desberdina izan zen. Hain zuzen ere, industriak aurreko hiruhilekoan baino irudi dinamikoagoa erakutsi zuen, eraikuntzak hazkunde erritmoa moteldu zuen eta, azkenik, zerbitzuek bigarren hiruhilekoaren hedapen joerari eutsi zioten.

JARDUERAREN ADIERAZLEAK

Urte arteko aldakuntza tasak

	2021	2022	2022		2023		
			III	IV	I	II	III
Industria							
Industria produkzioaren indizea	10,5	5,7	4,2	3,3	2,1	-1,7	-1,4
Negozio zifren indizea	18,2	25,7	22,8	19,9	19,1	-6,4	0,7
Industria giroaren indizea (maila)	-10,2	1,1	0,4	-7,2	-12,7	-15,8	-15,3
Gizarte Segurantzako afiliazioa	-0,5	1,2	0,8	1,2	1,1	1,3	1,0
Eraikuntza							
Eraikuntzaren koiuntura indizea	7,8	8,3	11,7	13,3	4,7	11,1	5,9
Etxebizitza berriak eraikit. oniritziak	39,6	-13,7	3,1	-22,2	-39,7	7,3	-14,3
Etxebizitzen salerosketak	21,3	9,1	8,1	6,9	-0,8	-18,2	-14,8
Gizarte Segurantzako afiliazioa	1,1	1,7	1,5	1,6	1,3	0,9	0,7
Zerbitzuak							
Hegazkinen bidezko bidaiariak	57,5	100,7	53,2	41,4	61,0	19,9	17,1
Hoteletan igarotako gaualdiak	73,4	54,2	20,2	20,7	30,4	11,2	7,9
Negozio zifren indizea	15,4	16,2	14,2	12,6	9,9	1,0	-0,5
Zerbitzuen koiuntura indizea	6,0	2,9	0,0	1,6	0,4	-3,0	-2,7
Gizarte Segurantzako afiliazioa	1,2	2,4	2,0	1,8	1,3	1,7	2,1

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egina, Eustat, INE, Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioa, Etxebizitza eta Hiri Agenda Ministerioa, Gizarte Segurantza eta AENAREN datuetan oinarrituta.

Oro har, Europako industria zailtasun une bat bizitzen ari da, energiaren kostu handiak, tentsio geopolitikoak, interes tasa altuak eta kanpo eskariaren ahultasuna, bereziki Txinarena, gainjartzen diren unea, beste arrazoi batzuen artean. Testuinguru horretan, badirudi EAEko industria hobeto egokitzen ari dela egoera horretara, eta balio erantsiaren igoera apur bat positiboa izan zuen, %0,2koa sektore osoan eta %0,4koa, berriz, manufakturen atalean. Bi kasuetan, hobetu egin dira bigarren hiruhilekoko emaitzak, balio erantsiaren beherakada txikiak izan baitziren orduan.

Industria produkzioak bilakaera positiboagoa izan du azken hilabeteetan, udako datu negatiboen ondoren, batez ere uztailekoak (-%4,7). Hain zuzen ere, eskuragarri dagoen azken datuak, urriari dagokionak, urte arteko tasa -%0,8an uzten zuen, bigarren hiruhilekoan -%1,7ko aldakuntza izan zuen, unerik baxuena, eta hirugarrenean -%1,3koa. Produktu taldeen arabera, nabarmentzekoa da energia ekoizpenaren une txarra (-%9,5), 2022ko emaitza bikainekin alderatzen direlako. Kontsumoko ondasunek ere bilakaera negatiboa izan dute, batez ere kontsumo iraunkorreko ondasunek. Aitzitik, ekipamendurako ondasunen produkzioa indartsu hazi da (%7,1 urrian).

Industria sektorearen igurikimenez ez dute joera positiborik erakusten. Industria klimaren indizearen arabera, irailean ikusitako hobekuntzak ez zuen jarraipenik izan hurrengo bi hilabeteetan, eta adierazlea aurreko bi hiruhilekoetako zifretan mantendu da. Eskaera zorroari buruzko igurikimenez hirugarren hiruhilekoko bezain kezagarria ez den ikuspegia eskaintzen dute azaroan. Hala eta guztiz ere, saldu gabe amaitutako produktuen stocka handitu egin da aurreko aldiekin alderatuta. Dena dela, etorkizunari buruzko aurreikuspenak pixkanaka hobetu dira urtean zehar, nahiz eta 2022an arnasten zen baikortasunetik urrun dauden. Azkenik, enpleguari buruzko iritziek aldekoak izaten jarraitzen dute, eta pertzepzioak ez du okerrera egiteko inolako zantzurik erakusten.

Eraikuntza izan zen berriro ere sektore ekonomikorik dinamikoena hirugarren hiruhilekoan, baina aurreko aldiko balio altuetara iritsi gabe. Zehazki, hirugarren hiruhilekoan balio erantsia %2,9 handitu zen, ekonomiaren batez bestekoaren oso gaineratik, baina aurreko datua baino puntu bat baino gehiago beherago. Eraikuntzaren koituntura indizeak iradokitzen du bultzada handiena obra zibilean gertatzen ari dela, %8,1eko erritmoan hazi baita, eta eraikuntza, berriz, %5,5 handitu da. Bi kasuetan ikusten da intentsitatea galdu egin dela aurreko hiruhilekoetan erregistratutako datuekin alderatuta.

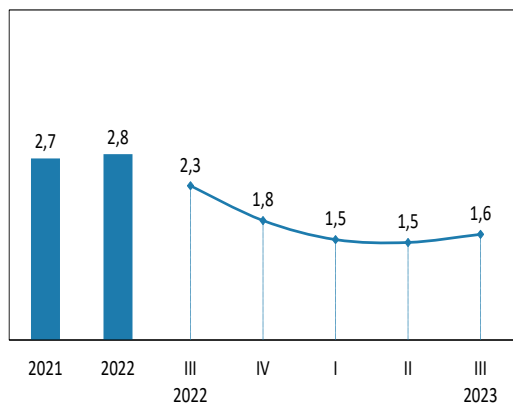
Zerbitzuek eutsi egin zioten, ia aldaketarik gabe, bigarren hiruhilekoko hedapen joerari, eta urte arteko %2,0ko hazkundea lortu zuten, aurreko datua baino hamarren bat gutxiago bakarrik. Horri esker, aurreko aldietan bizitako moteltze azkarra geldiarazi da, eta hazkunde erritmoa egonkortu egin da tasa apalagoetan, pandemiaren ondoren ekonomia irekitzearen ondoriozko distortsioak atzean geratu diren heinean. Merkataritza, ostalaritza eta garraioa barne hartzen dituen blokeak berez izan duen aldakuntza tasa handia areagotu zuen, eta %3,6ra igo zuen, kontsumo pribatuarena baino askoz ere handiagoa; izan ere, horrek iradokitzen du turismoa une onean dagoela, gero eta atzerritar gehiago iristen ari baita. Bestalde, sektore publikoari gehien lotutako jarduerak beste hiru hamarren bizkortu zuten hazkundea, eta %2,4ko igoera izan zuten. Azkenik, gainerako zerbitzuek dezelerazio arina izan zuten eta %0,5eko urte arteko tasa izan zuten, azken hamar hiruhilekoetako baxuena.

Aipatu berri den turismoaren une on hori sektorearekin lotutako koiuntura adierazleetan hautematen da. Hala, hotel establezimenduetako gualdiak %7,9 gehitu ziren hirugarren hiruhilekoan, eta nabarmen hazi ziren urrian ere (%6,7). Azpimarratu behar da, kontabilizatzeko bi hilabete falta direnean, dagoeneko sei milioi gualdi baino gehiago erregistratu direla, eta os litekeena dela urtea serie historiko osoko kopururik handienarekin amaitzea. Gauza bera gertatzen da EAEko aireportuetatik bidaiatu duten pertsonekin, azarora arteko datuekin aurreko errekorrak gainditzen baitzituzten.

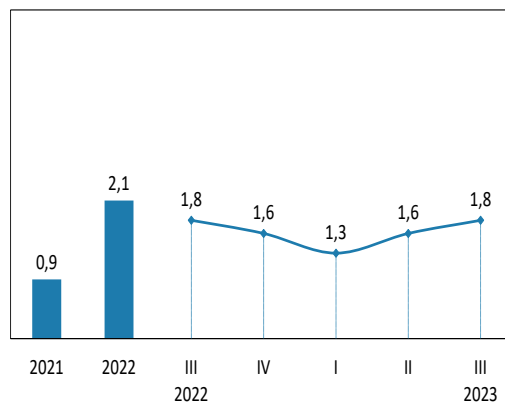
Lan merkatuaren bilakaera oso ona izaten ari da, eta BPGarekiko modu paraleloan eboluzionatzen ari da. Hori horrela izanda, aurtengo hirugarren hiruhilekoan lanaldi osoko lanpostu baliokideen kopurua %1,6 handitu zen urte batetik bestera, BPGaren ehuneko bera baita. Guztira, hiruhilekoko enpleguen zenbakia ia 984.500 izan zen, aurreko urtearen aldean 15.000 enplegu baino gehiagoko igoerarekin. Horietatik, gehienak (14.200) zerbitzuetan kontzentratu ziren, eta industrian lortutako irabazia 1.000 lanpostu ingurukoa izan zen. Bestalde, eraikuntza bere jarduera handitzeko gai izan zen plantillak handitu beharrik gabe. Enpleguaren hazkunde horrek 2007. urtearen amaieran eta 2008. urtearen lehen erdian, finantza krisia iritsi aurretik, elkarren segidako hiru hiruhilekotan lortu zen milioi bat lanpostura hurbiltzen du urratsez urrats.

Enpleguaren bilakaera Urte arteko aldakuntza tasak

Kontu ekonomikoak

Afiliazioa

Iturria: Eustat eta Gizarte Segurantzak.

Lan merkatuaren bilakaera ona BJA inkestan ere ikusten da, enplegua duten 16-64 urteko pertsonen ehuneko %70,4koa izan baitzen aurtengo hirugarren hiruhilekoan, hots, aurreko hiruhilekoan baino hiru hamarren gehiago eta duela urtebeteko tasa baino zazpi hamarren

gehiago. Okupazio tasaren hobekuntza hori bi sexuetan nabaritu da, antzeko igoerarekin. Hala, emakumeen kasuan, tasa %67,4ra igo da, eta gizonen kasuan, %73,4ra. Beraz, oraindik ere sei puntuko aldea dago bien artean.

Badirudi biztanleriak lan merkatuan duen partaidetzak nolabaiteko egonkortasuna lortu duela azken hiruhilekoetan, zeren eta partaidetza tasa %56,0tik pixka bat gora mantendu baita. Hala eta guztiz ere, hautematen da gizonen tasak behera egiten duela pixkanaka, eta emakumeenak, berriz, gora. Hala, hirugarren hiruhilekoan gizonen partaidetza tasa %60,9koa izan zen, duela urtebetekoa baino hiru hamarren txikiagoa, eta emakumeena, berriz, %52,0koa, 2022koa baino bi hamarren handiagoa. Zifra absolutuetan, lan merkatuan parte hartzen duten pertsonen kopurua 1.054.900 lagunetakoa da; horietatik 548.300 gizonak dira eta 506.500 emakumeak. Urte arteko aldakuntza %0,4koa da, emakumeen parte hartze handiagoari egotz dakiokena (%0,7).

Enpleguaren bilakaeraren ikuspegi osagarri eta gaurkotuagoa eskaintzen du Gizarte Segurantzako afiliazioak, eta laugarren hiruhilekoan lanpostuen sorrerak aurreko aldietako erritmoari eusten diola iradokitzen du. Izan ere, hirugarren hiruhilekoan afiliazioak %1,8ko hazkundera izan ondoren, urriko eta azaroko datuek antzeko tasa erakusten dute, baita %1,9koa ere bihilekoaren batez bestekoan. Zerbitzuetako jarduerak jasotzen duten bultzada handiak emakumea enpleguaren munduan gehiago sartzea errazten du, eta, beraz, emakumeen afiliazioa gizonena baino nabarmen gehiago hazi da (%2,3 eta %1,5, hurrenez hurren). Baina industriak (%1,0) eta eraikuntzak (%0,4) ere enplegu aukerak eskaintzen dituzte, nahiz eta zerbitzuenak (%2,1) baino askoz tasa txikiagoetan.

Enplegu sorrerak eta partaidetzak bere horretan jarraitu izanak %7,5eko langabezia tasa utzi dute saldotzat, duela urtebeteko tasa baino puntu erdi bat txikiagoa. Aldagai horretan, hobekuntza handiagoa izan da emakumeen kasuan, haien langabezia tasa 2022ko hirugarren hiruhilekoko %8,4tik aurtengo %7,7ra jaitsi baita; gizonen kasuan, berriz, hobekuntza bi hamarrenetara mugatzen da, %7,3ra beheratu arte. Adin handieneko taldeak aztertu ahala, langabezia tasa murriztu egiten da. Hala, gazteen langabezia tasa %16,3 izanik, 45 urte edo gehiagokoen tasa %5,7 baino ez da.

BPGaren hazkunderaren (%1,6) eta enpleguaren (%1,6) arteko konbinazioak, hirugarren hiruhilekoan, lan faktorearen itxurazko produktibitate irabazia hutsala izan dela agerian uzten du bigarren hiruhilekoz jarraian, eta hori ez dator bat aldagai horren hobekuntza historikoarekin, ehuneko puntu ingurukoa izan baita. Eraikuntzak bakarrik erakusten du irabazi handia (%3,0), balio erantsi gehiago eta plantilla bera konbinatzen dituelako. Aitzitik, bai industriak (-%0,5) bai zerbitzuek (-%0,1) produktibitate galera txikiak izan zituzten.

Barne eta kanpo eskaria

Eskariaren ikuspegitik egindako azterketak adierazten du kanpo saldoak berreskuratu egin duela EAEko ekonomiaren garapenean izan ohi duen paper neutroa, eta hirugarren hiruherikokoan egindako ekarpena pixka bat positiboa izan dela, baina bi hamarrenetara iritsi gabe. Kanpo merkataritzaren suspertzeari buruz hitz egiterik ez dago, esportazioen eta inportazioen balioak termino errealetan oraindik negatiboak izan direlako, baina hirugarren hiruherikokoan bi aldagaien jaitsiera aurreko hiruherikokoan baino txikiagoa izan zen, eta jaitsiera tasak %1,0tik beherakoak izan ziren bi kasuetan.

ESKARIAREN ALDAGIAK

Urte arteko aldakuntza tasak

	2021	2022	2022		2023		
			III	IV	I	II	III
BPG erreala	6,0	5,4	4,8	3,4	2,3	1,5	1,6
Gastua azken kontsumoan	5,2	6,0	6,2	4,4	1,9	1,5	1,1
- Familien gastua kontsumoan	5,8	7,7	8,0	5,1	1,7	1,3	1,5
- Adminis. gastua kontsumoan	3,2	0,7	0,8	2,2	2,4	2,0	-0,6
Kapital eraketa gordina	5,9	8,7	9,9	4,8	1,6	2,5	2,6
- Ekipamendu ondasunak	11,1	7,1	7,5	3,2	2,4	0,9	2,4
- Gainontzeko inbertsioa	2,8	9,6	11,4	5,9	1,1	3,5	2,6
Barne eskaria	5,3	6,7	7,1	4,5	1,8	1,7	1,4
Esportazioak	10,7	17,1	16,8	8,6	6,3	-2,5	-0,6
Inportazioak	9,4	18,7	20,6	10,2	5,5	-2,0	-0,7

Iturria: Eustat.

Hiruherikoko BPGak emaitza hamarren bat hobetu bazuen ere, barne eskariak moteldu egin zuen hazkunde erritmoa, aurreko %1,7tik hirugarren hiruherikoko %1,4ra igaro baitzen, eta moteltze hori kanpo saldoaren hobekuntzarekin konpentsatu zen. Barne eskariaren intentsitate galera azken kontsumoko gastuan kontzentratu zen, zeren eta horrek lau hamarrenetan leundu baitzuen bere bultzada, %1,1ean kokatzeraino. Aitzitik, kapital eraketa gordinak indar nabarmena erakutsi zuen, eta aurreko hiruherikoko terminoetan mantendu zen. Bilakaera hori azpimarratzeko, kontuan hartu behar da EAEko ekonomiaren inguruneak erakusten duen apatia eta Europako herrialde nagusien eskarian nabari den ahultasuna.

Azken kontsumoan eginiko gastuak erakutsi duen moteltzeko joera administrazio publikoen kontsumoaren tonu galerak ekarri zuen (-%0,6), eta horrek atzean utzi zituen aurreko hiruhilekoetako igoera nabarmenak. Bestalde, familien kontsumoak bi hamarren bizkortu zuen intentsitatea, eta %1,5eko igoera lortu zuen. Tasa horrek balio handiagoa hartzen du inflazioa familien erosteko ahalmenean izaten ari den kaltea kontuan hartuz gero. Hala ere, enplegu asko sortzeak familien errenta erabilgarria handitzea eta kontsumo pribatuak hazten jarraitzea ahalbidetu du.

KONTSUMO ETA INBERTSIOAREN ADIERAZLEAK

Urte arteko aldakuntza tasak

	2021	2022	2022		2023		
			III	IV	I	II	III
Kontsumoa							
Azalera eta kate handietako salmentak	0,2	-1,3	-0,9	-2,2	-0,4	0,6	1,0
Txikizkako merkataritza indizea	3,5	2,9	1,4	0,2	1,9	0,9	0,7
Kontsumo ondasunen ekoizpena	12,0	4,5	2,9	3,2	2,9	1,6	-3,0
Kontsumo ondasunen inportazioa	20,0	17,6	16,1	1,1	15,5	-6,9	1,5
Turismoen matrikulazioa	-19,7	-8,8	-11,1	-0,5	18,7	1,7	-6,7
Inbertsioa							
Ekipo ondasunen ekoizpena	13,3	9,4	4,1	5,9	5,2	0,3	4,2
Ekipo ondasunen inportazioa	21,1	21,3	26,8	16,2	26,3	7,9	2,2
Zamaketarako ibilgailuen matrikulazioa	7,0	-13,5	-21,3	22,8	8,3	19,5	18,0
Etxebizitza berriak eraikitzeko oniritziak	39,6	-13,7	3,1	-22,2	-39,7	7,3	-14,3
Lizitazio ofiziala	63,2	40,7	85,4	59,2	16,4	9,7	-10,9

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egina, Eustat, Aduana, Etxebizitza eta Hiri Agenda Ministerioa, Seopan eta Trafiko Zuzendaritza Nagusiaren datuetan oinarrituta.

Beste aldetik, kapital eraketa gordinak %2,6ko urte arteko tasa eskuratu zuen, aurreko hiruhilekoan baino hamarren bat handiagoa, eta horrek agerian uzten du magnitude makroekonomiko horren indarra. Agregatuko bi osagaiek antzeko aldakuntza tasak jaso zituzten; ekipamendurako ondasunetan egindako inbertsioaren kasuan hazkundea %2,4 izan ziren eta gainerako inbertsioan, eraikuntzan egindakoa barne, %2,6. Nabarmenezkoa da ekipamendurako ondasunetan egindako inbertsioak lotura handiagoa duela kanpoko testuinguruarekin, eta, neurri handi batean, industria sektorean kontzentratzen dela; izan ere, Europan eta Euskadin ahultasun une bat dago, eta, beraz, testuinguru zail batean inbertitzeko erabakiak meritu handiagoa du. Orobat, energiaren kostuak, interes tasa altuak eta

ziurgabetasun geopolitikoak ere arriskuak hartzera bultzatzen ez duten inguruabarrak dira. Bestalde, eraikuntzako inbertsioa barne merkatura bideratuago dago, eta obra zibila ari da bereziki bultzatzen, nahiz eta eraikinen atalak ere portaera dinamikoa erakusten duen, interes tasak hipotekak garestitzen ari diren arren.

Lehenago ere adierazi den bezala, kanpo saldoak barne eskariaren tonu galera konpentsatu zuen, eta BPGari bi hamarren baino zertxobait gutxiagoko ekarpena egin zion. Termino errealetan, esportazioek eta inportazioek urte arteko jaitsiera txikiak izan zituzten (hurrenez hurren, $-\%0,6$ eta $-\%0,7$), aurreko aldiaren baino txikiagoak. Unean uneko balioetan, aldakuntza tasak antzekoak izan ziren: esportazioen kasuan $-\%0,2$ koa izan zen eta inportazioen kasuan, berriz, $-\%0,9$ koa. Adierazi behar da esportazioak mugitzen diren magnitudeak 15.700 milioi euro ingurukoak direla hiruhileko bakoitzeko, eta inportazioen kasuan ia 16.000 milioi eurora iristen direla, zifra horiek oso esanguratsuak baitira Euskal Autonomia Erkidegoaren tamainako ekonomia batentzat.

Kanpora esportatutako guztitik, 7.208 milioi euro atzerrira bideratutako ondasunak izan ziren. Kopuru hori 2022ko hirugarren hiruhilekoan erregistratutakoa baino $\%6,5$ txikiagoa izan zen, eta aurreko hiruhilekoan izandako emaitza txarrari jarraipena eman zion. Ondasunen esportazioen bilakaera negatibo hori ez da EAEko ekonomian bakarrik gertatu, inguruko herrialde nagusietan ere hautematen delako Hain zuzen ere, eurogunean, oro har, bi hiruhileko negatibo pilatu dira areatik kanpoko salmentetan, eta, kasu horretan, murrizketa areagotzeko profila nabaritzen da; izan ere, bigarren hiruhilekoko $-\%1,9$ tik hirugarren hiruhilekoko $-\%5,7$ ra igaro da. Emaitzek okerrera egin dute inguruko lau herrialde nagusietan, batez ere Espainian ($-\%10,0$ hirugarren hiruhilekoan).

EAEko ekonomiara itzuliz, esportatutako produktuen araberako analisiak ondasun energetikoen eta gainerakoen portaera desberdina erakusten du. Hala, lehenengoek saldutako balioaren $\%52,7$ ko jaitsiera izan zuten aurreko urtearen aldean, neurri handi batean saldutako tona kopuru txikiagoagatik ($-\%41,3$), baina baita prezio horiek 2022ko maila handiekin alderatuta izan duten urte arteko jaitsieragatik ere.

Beste aldetik, energiakoak ez diren produktuen esportazioak profil lauagoa erakutsi zuen, $\%0,8$ ko urte arteko jaitsierarekin, aurreko hiruhilekoko beherakada nabarmenaren ondoren. Kasu horretan, garraio materialaren bilakaera bikaina nabarmentzen da, EAEko egitura esportatzailean pisu handiena duen produktu taldea baita, hazkunde handiak izaten jarraitzen baitu ($\%12,8$). Era berean, makinen eta aparatuen salmentak bigarren hiruhilekoko datu txarra atzean uztea eta $\%10,1$ haztea lortu zuen. Halaber, automobilgintzari oso lotuta dagoen plastikoen eta kautxuaren salmentak ere hobera egin zuen ($\%4,2$). Aitzitik, metal arruntek,

nekazaritzako produktuek eta kimikoek salmenten balioa murriztu zuten (%14,6, %14,9 eta %20,9, hurrenez hurren).

ESPORTAZIOAK PRODUKTUEN ARABERA

Urte arteko aldakuntza tasak eta mila euro

	2021	2022	2022		2023		
			IV	I	II	III	III
GUZTIRA	23,0	26,8	19,0	21,2	-11,0	-6,5	7.207.826
Energetikoak	43,5	108,8	88,6	-13,2	-59,6	-52,7	398.010
Ez-energetikoak	22,0	22,2	15,0	24,1	-6,9	-0,8	6.809.816
Nekazaritzakoak	31,9	35,1	41,6	52,6	-1,6	-14,9	417.287
Kimikoak	48,2	29,4	19,6	38,7	-32,7	-20,9	206.706
Plastikoak eta kautxua	21,6	17,1	8,8	19,4	0,0	4,2	535.582
Papera	21,6	31,9	24,6	10,4	-20,9	-28,5	169.795
Metal arruntak	34,1	27,3	8,2	4,3	-20,8	-14,6	1.483.890
Makinak eta aparatuak	11,6	13,0	16,9	24,7	-3,3	10,1	1.406.743
Garraio materiala	14,5	18,5	9,0	37,9	8,0	12,8	2.051.416
Gainerakoak	29,1	31,2	37,3	26,2	-7,6	1,9	538.397

Iturria: Eustat.

Esportazioak helmuga geografikoaren arabera aztertuz gero, salmenten murrizketa herrialde garatuetako merkatuetan zein gorabidean daudenetan gertatu zela hauteman daiteke. Hain zuzen ere, ELGara 6.099 milioi euroko produktuak bideratu ziren, aurreko urtean baino %7,2 gutxiago, eta garapen bidean dauden herrialdeetara, berriz, gainerako 1.109 milioi euroak, %2,3 gutxiago, alegia. Hala ere, azken bi hiruhilekoetako datuak batuta, jaitsiera antzekoa da arlo ekonomiko batean eta bestean.

Euroaren eremua da, oraindik ere, EAEko esportazioen jomuga nagusia, salmenta guztien %53,4 biltzen duelako. Hala eta guztiz ere, merkatu alternatiboen bilaketa nabari da, arlo ekonomiko horrek erakusten duen ahultasuna ikusita; izan ere, hiru puntu galdu ditu 2022 osoan izan zuen %56,4arekiko. Guztira, 3.845 milioi euroko ondasunak bideratu ziren merkatu horretara, aurreko urtean baino %13,3 gutxiago. Salmenten jaitsiera hori eremuko herrialde txiki eta ertainetan oinarritu zen, hiru helmuga nagusiek batez bestekoa baino zifra hobeak izan baitzituzten.

ESPORTAZIOEN HELMUGA

Urte arteko aldakuntza tasak eta mila euro

	2021	2022	2022		2023		
			IV	I	II	III	III
GUZTIRA	23,0	26,8	19,0	21,2	-11,0	-6,5	7.207.826
ELGA	23,9	27,1	19,2	25,0	-10,3	-7,2	6.098.758
Eurogunea	25,9	27,3	18,0	16,6	-11,8	-13,3	3.845.386
Alemania	13,4	22,2	19,9	19,2	-2,9	0,9	1.178.116
Frantzia	27,4	20,3	9,2	15,0	-14,6	-4,7	1.066.842
Italia	26,5	29,8	17,4	16,1	-10,2	9,7	404.438
Erresuma Batua	26,2	17,0	14,7	41,2	-15,6	-8,5	421.950
AEB	16,8	41,9	45,7	62,6	-4,4	22,0	589.390
ELGAtik kanpokoak	18,2	25,2	17,8	1,2	-15,1	-2,3	1.109.068

Iturria: Eustat.

Alemania eta Frantzia izan ziren, berriz ere, EAEko produktuen Europako hartzaile nagusiak, eta haien arteko aldeak ez ziren oso esanguratsuak. Automobilgintzaren sektorea berriz aktibatzeak erraztu egin zuen Alemaniari garraio-materiala eta pneumatikoak saltzea, eta, guztira, 2022ko aldi bereko zifra baino pixka bat (%0,9) handiagoa izan zen. Garraiorako materialaren esportazioa %13,5 hazi zen eta plastikoarena eta kautxuarena, berriz, %9,1. Aitzitik, metal arrunten esportazioak nabarmen egin zuen behera (%20,4) eta hiru hiruhilekotan egin zuen behera.

Frantziako salmenten bilakaera negatiboa izan zen (-%4,5), baina ez zen iritsi eurogune osorako aipatutako intentsitatera. Hor ere emaitza onak lortu zituzten garraio materialaren (%11,7) eta plastikoen eta kautxuaren (%2,1) salmentak, baina esportazioen egituran duten pisua Alemaniako merkatuan dutena baino txikiagoa da. Frantzian, partidarik garrantzitsuena metal arruntak eta horien manufakturak dira, %20,7ko jaitsiera izan baitzuten. Orobat, makinaren eta aparatuen esportazioak indarra galdu zuen (-%8,4). Aitzitik, erregai mineralen esportazioak %58,6 egin zuen gora, atal horretako jaitsieren joera orokorra izan zenaren kontra.

Italiako merkatuak ezustea eman zuen bere portaera onarekin. EAEko esportazioak %9,7 gehitu ziren urte batetik bestera, eta 404 milioi eurotik gorakoak izan ziren. Garraio-materiala (%68,7) eta makinak eta aparatuen (%12,4) izan ziren emaitza on horren egileak, eta horiei gehitu zitzaizkien erregai mineralak (salmentak hirukoiztu egin ziren), plastikoa eta kautxua (%24,1), produktu kimikoak (%36,4) eta nekazaritzakoak (%14,2).

Kontrako joera orokorretik aldendu zen beste herrialdea AEBAk izan ziren, kanpoko merkatu gisa garrantzia hartzen jarraitzen baitute, EAEko produktuen erosketak %22,0 handitu baitziren. Herrialde hori munduko petrolio ekoizlerik handiena da; beraz, ez da harrizkoa energia alorreko EAEko enpresek herrialde horri egindako salmenta guztien bostena bereganatzea eta iaz baino %83,0 gehiago saltzea. Halaber, atal nagusiak, hau da, makinak eta aparatuak, esportazioak ere handitu zituen, kasu honetan %14,5. Hala ere, metal arrunten salmentak heren bat murriztu ziren.

Erresuma Batura bidalitako salmentek bigarren hiruhilekoa kateatu dute jaitsierak jasotzen, kasu honetan %8,5ekoa. Aldi horretan, automobilen portaera oso hedakorra izan zen (%40,4), baita metal arruntena eta manufaktuera ere (%6,7), baina ez ziren nahikoa izan esportazioen egituran pisu handia duten gainerako atalen emaitza txarrak konpentsatzeko. Hala, nekazaritzako produktuen esportazioa ia erdira murriztu zen (-%45,8), eta erregai mineralena ez zen milioi bat eurora iritsi.

Garapen bidean dauden herrialdeetara eramaten diren EAEko esportazioetan, paper nabarmena du erregai mineralen salmentak, hiruhilekoren batean 250 milioi eurotik gorakoa izan baita. Hala ere, aurtengo hirugarren hiruhilekoan saldutako guztizkoa ez zen 6 milioi eurora iritsi, urte arteko %92,0ko jaitsierarekin. Hala eta guztiz ere, beste partida batzuen bilakaera onak emaitza txar hori konpentsatu zuen. Adibidez, makinaren esportazioak %12,5 egin zuen gora eta garraio-materialenak, berriz, %7,3. Metal arrunten eta horien manufaktuera salmentak ere hazkunde nabarmena izan zuen (%24,0).

Garapen bidean dauden herrialdeen artean, Txina izan zen portaera onena izan zutenetako bat, salmentek %3,8ko hazkundera izan baitzuten, lau hiruhilekoz jarraian behera egin ondoren. Gogoratu behar da pandemiaren osteko ekonomiaren irekiera geroagokoa izan zela Asiako erraldoian, Europako herrialdeetan baino. Merkatu horretara egindako esportazioak garraio materialean eta makinerian kontzentratzen ari dira, esportatutako guztiaren %87 biltzen baitute. Lehen produktu taldeak %14,7 murriztu zituen salmentak, baina bigarrenak %44,5 handitu zituen, eta emaitza positibo osoa erraztu zuen.

Inportazioen zenbatekoa ere murriztu egin zen hirugarren hiruhilekoan, aurreko urteko aldi beraren aldean. Kasu horretan, jaitsiera %15,8koa izan zen, eta inportatutako guztizkoa 6.405 milioi eurora iritsi zen. Produktu multzoen arabera, erregai mineralen inportazioan izandako behar-kada nabarmentzen da berriz ere, %30,4ra iritsi baitzen, jaitsiera orokorra bikoiztuz. Kasu horretan, jaitsiera guztia prezioaren merkatzeari egotzi ahal zaio, inportatutako erregai kopurua 2022koa baino %5,7 handiagoa izan baitzen. Pisua duten gainerako produktu taldeen artean, makinaren eta aparatuen erosketen martxa ona nabarmentzen da, urte arteko %3,2ko hazkundearekin; metal arruntak eta beren manufaktura, aldiz, %10,7 murriztu ziren.

Automobil-merkatuaren suspertzea Euskadin ere nabaritu zen, eta garraio materialaren inportazioak %15,8 igo ziren.

INPORTAZIOEN JATORRIA

Urte arteko aldakuntza tasak eta mila euro

	2021	2022	2022		2023		
			IV	I	II	III	III
GUZTIRA	34,1	39,7	22,5	11,1	-9,9	-15,8	6.404.829
ELGA	28,0	32,5	17,0	19,3	-3,7	-4,9	4.324.580
Eurogunea	28,5	22,3	10,8	14,8	-0,2	0,8	2.754.096
Alemania	21,1	21,5	15,2	10,5	9,6	9,0	904.291
Frantzia	29,8	21,8	4,3	-3,0	-19,8	-11,4	462.062
Italia	34,8	15,7	4,3	7,1	-5,1	4,0	321.109
Erresuma Batua	33,6	42,5	3,7	-52,7	-37,3	-1,8	115.291
AEB	20,6	207,0	105,6	41,3	-20,8	-22,1	579.566
ELGAtik kanpokoak	48,8	54,5	34,0	-4,5	-22,0	-32,0	2.080.249

Iturria: Eustat.

Beste hiruhileko batez, inportazioen jaitsiera batez ere garapen bidean dauden herrialdeetan gertatu da, guztizkoaren heren batera hurbildu baitzen (-%32,0); herrialde garatuetatik ekarritako inportazioak, berriz, %4,9 jaitsi ziren. Euroguneko herrialdeetan egindako erosketen igoera txikiak (%0,8) justifikatzen du portaera hobea. Alemaniarekiko merkataritza harremanetan sendotasun handia nabari da, EAEko ondasun hornitzaile nagusia baita, herrialde horretatik ekarritako inportazioek hedatzeko joera nabarmena baitute (%9,0). Kontrako noranzkoan, Frantziak hiru hiruhilekotan etengabe egin du behera. Eurogunetik kanpo, inportazioen beherakada oso nabarmena da AEBetan (-%22,1), baina hemen ere petrolioaren prezioaren merkatzeak justifikatzen du jaitsiera hori.

EAEren eta atzerriaren arteko merkataritza-harremanek 803 milioi euroko merkataritza saldoa utzi zioten autonomia erkidegoari, 2022ko hiruhileko berean baino askoz kopuru handiagoa, baina aurreko urteetako balantzeetara ez zen iritsi. Energia saldoa -1.430 milioi eurokoa izan zen, azken balioen ildotik, eta ez-energetikoa 2.233 milioi eurora iritsi zen, duela urtebeteko datua hobetuz. Aldeko saldo hori, batez ere, Frantziarekiko (605 milioi euro) eta Erresuma Batuekiko (307 milioi euro) harremanetan lortzen da. Aitzitik, saldoa negatiboa da garapen bidean dauden herrialdeen multzoan (-971 milioi euro).

Prezioak, soldatak eta kostuak

Aurreko hiruhilekoan bezala, prezioak aztertzen dituzten adierazleek urte hasieran baino erregistro apalagoak jaso zituzten. Hori horrela izanda, BPGaren deflatoreak hiru hamarreneko jaitiera erakutsi zuen bigarren hiruhilekoan izan zuen datuaren aldean (%3,2 eta %3,5, hurrenez hurren), nahiz eta egia izan balio altuetan jarraitzen duela, oraindik altuegiak diren prezioek bultzatuta. Berrito ere, deflatorearen osagai guzti-guztiek igoera moteldu zuten, bilakaera hori beherantz berretsiz.

Analisia KPlan fokatuz, adierazle horrek udako hilabeteetan goranzko joera erakutsi zuen, baina azaroan, argitaratu diren azken datuak hileko horretakoak baitira, joera hori geldiarazi zuen. Hain zuzen ere, %3,4an kokatu zen, neurri handi batean erregaien prezioen beherakadari esker, eta, horrela, beheranzko bidera itzuli zen, hiru hilabetez goranzko bilakaera izan ondoren. Halaber, beste faktore erabakigarri bat moneta politikaren gogortzeak ekarri zuen eragina izan zen.

KONTSUMOKO PREZIOEN INDIZEAREN BANAKETA

Urte arteko aldakuntza tasak eta ekarpenak

	2021	2022	2023		
			II	III	Azaroa
Inflazio osoa	3,1	8,1	3,3	3,0	3,4
Azpiko inflazioa	1,0	5,1	6,5	6,2	4,8
- Elikagai landuak	1,4	10,2	14,1	11,2	9,4
- Industria ondasunak	1,0	4,7	4,9	4,9	2,4
- Zerbitzuak	0,7	3,3	4,2	4,5	4,3
Hondar inflazioa	12,1	20,0	-9,1	-9,3	-2,8
- Landu gabeko elikagaiak	2,6	10,8	5,5	6,3	7,5
- Energia	21,3	28,2	-20,2	-20,9	-10,8

Iturria: INE.

Aipatu berri den erregaien prezioen beherakada hori petrolioaren prezioak izan zuen bilakaeraren isla izan zen. Saudi Arabian eta Errusian izandako ekoizpen murrizketen ondorioz, lehengai horren prezioak gora egiten jarraitu zuen irailean, eta urteko mailarik altuenetan kokatu zen, upel bakoitzeko 95 dolarretara hurbilduz. Hilabete horretatik aurrera, ordea, petrolioaren prezioa nabarmen jaitsi zen, AEBetan, Brasilen eta beste herrialde batzuetan

ekoizpen handiagoa lortu zelako. Halaber, Israelen eta Hamasen arteko gatazkak eragin mugatua izan du petrolioaren merkatuan. Ondorioz, egungo prezioa 80 dolarrekoa da. Bestalde, gas naturala, hainbat toki geografikotan hornidurarako arriskuak izan arren, 40 eurotik behera egonkortu zen MWh-ko.

Hala ere, petrolio gordinaren prezioa apaldu egin bada ere, balio altuetan mantentzen da. Horren ondorioz, inflazioa handiagoa da EAEn euroaren eremuan baino, EAeko ekonomiak mendekotasun energetiko handiagoa duelako. Zehazki, 2022ko irailetik diferentzial negatiboa izan ondoren, joan den urria izan zen euskal inflazioak Europakoa gainditu zuen lehen hilabetea. Azken hori %2,4koa izan zen azaroan, zazpi hilabetez murrizketaren bidean kateatuta, eta 2021eko uztailetik izandako mailarik baxuena izan zuen.

Prezioen igoeraren ondorioak arintze aldera, inflazioari aurre egiteko neurriak luzatzea erabaki zen, hiru ekimenetan bilduta baitaude. Hain zuzen ere, zenbait elikagaien BEZak beheratuta segituko du 2024ko urtarrilaren 1etik aurrera, gazte eta langabeentzako doako garraioak jarraituko du modu iraunkorrean, eta, azkenik, banku jardunbide egokien kodea zabalduko da, Euriborraren igoeraren ondorioz hipoteka ordaindu ezin duten familiek berregituratzeko neurriak eskatu ditzakete, gehienezko errenta maila oraingo 30.000 euroetatik etorkizuneko 38.000 euroetara igoko baita.

Azpiko inflazioaren beheranzko joera inflazio orokorrarena baino are nabarmenagoa izan zen, adierazle hori osatzen duten osagai guztiek erakutsi zuten hobekuntzak lagunduta. Horrela, landutako elikagaien prezioak, tasa garrantzitsuak jaso zituzten arren, %10etik behera hazi ziren eta 2022ko udaren aurreko hilabeteetatik erregistrorik txikiena markatu zuten; ondasun industrialak %3tik behera jaitsi ziren, eta, azkenik, zerbitzuen igoerak ere moteldu egin ziren, oinarritzko efektuaren ondorioz, joan den urtean garraioaren prezioek izan zuten gorakada nabarmenaren ondorioz.

Hondar inflazioaren erregistroak nabarmen txikiagoak izan ziren, eta aurreko aldietako balio negatiboak alde batera utzi gabe jarraitu zuten, berriz ere produktu energetikoen bilakaeran oinarrituta. Horiek, jaitsierak leuntzen joan ziren arren, aldakuntza tasa negatiboetan jarraitu zuten. Bestalde, landu gabeko elikagaiek moteldu egin zuten beheranzko bilakaera, nahiz eta lehengaien prezioak duela urtebetekoak baino txikiagoak izan.

Azken hiruhilekoetan bezala, elikagaien eta alkoholik gabeko edarien taldea izan zen inflazio handiena izan zuena (%8,9), aurreko aldietan baino neurritsuagoak izan arren. Zehazki, inflazio globalari egindako ekarpena indize orokorrak aurkeztu zuen balioaren erdia izan zen. Era berean, jatetxe eta hotelen taldeak, beste behin ere, prezio igoera nabarmenak izan zituen (%6,2),

turismoaren bilakaera positiboaren ildotik. Aldiz, beste behin ere, etxebizitza taldeak balio negatiboak jaso zituen, elektrizitatearen prezioetan oinarrituta. Balio horiek, jaitsierak moteldu bazituzten ere, oso txikiak izan ziren oraindik.

EAE-KO KONTSUMOKO PREZIOEN INDIZEA

Urte arteko aldakuntza tasak

	2021	2022	2023			
			II	III	Azaroa	Ekarpena
Indize orokorra (%100)	3,1	8,1	3,3	3,0	3,4	3,4
Janariak eta alkohol gabeko edariak (%19,2)	2,0	11,2	11,4	9,9	8,9	1,7
Edari alkoholdunak eta tabakoa (%3,4)	0,4	4,3	7,6	7,0	7,3	0,3
Jantziak eta oinetakoak (%4,3)	1,0	2,9	1,5	2,3	1,0	0,0
Etxebizitza, ura, elektrizitatea, gasa (%11,7)	11,3	16,5	-12,1	-16,7	-6,3	-0,7
Etxeko hornidura (%6,1)	1,9	6,6	7,2	5,4	3,7	0,2
Medikuntza (%5,6)	0,8	0,6	2,8	2,4	2,1	0,1
Garraioa (%12,6)	7,3	11,2	-2,9	0,9	0,5	0,1
Komunikazioak (%3,1)	-2,9	-1,2	2,5	4,4	3,4	0,1
Aisia eta kultura (%8,5)	-0,1	3,2	4,8	7,1	2,5	0,2
Irakaskuntza (%2,7)	0,9	1,6	1,9	1,6	2,2	0,1
Hotelak, kafetegiak eta jatetxeak (%15,3)	1,2	5,9	6,4	5,8	6,2	0,9
Besteak (%7,4)	1,3	3,8	6,1	5,6	4,8	0,4

Iturria: INE.

Beste aldetik, inflazioaren presioek behera egiten jarraitu zuten industriaren prezioak eratzeko prozesu osoan zehar, eta berriro ere industria alorreko ondasun energetikoak izan ziren jaitsiera handiena eskuratu zutenak, urrian, hots, datuak eskuragarri dauden azken hilabetea horixe baita, -%23,9ko balioa jasota. Era berean, hasierako faseetan, bitarteko ondasunen ekoizpen prezioen inflazioak erregistro neurritsuak izan zituen, ondorengo faseetan jaso ziren tasen ildotik. Fase horietan, kontsumo ondasunek ez zuten alde batera utzi abuztuan hasitako beheranzko joera.

Hitzarmen kolektiboen bilakaerari dagokionez, Lan Harremanen Kontseiluak eskuragarri duen azken informazioaren arabera, urrira arte hitzarmenaren mende zeuden biztanleen %60k baino gehiagok (366.476 pertsona) hitzarmenak eguneratuta zituzten, eta 2023rako batez besteko soldata igoera %4,1ekoa zen. Aurreko urteko aldi beraren aldean, igoera oso nabarmena izan

da; izan ere, iazko urriaren amaieran, biztanleria horren %41,1ek baino ez zituen indarrean bere lan hitzarmenak.

HITZARMENETAN ADOSTUTAKO SOLDATA IGOERAK

Urte arteko aldakuntza tasak

	2019	2020	2021	2022	2023 (*)
Indarrean dauden hitzarmenak:	2,0	1,7	1,2	4,1	4,1
- Urtean zehar sinatutakoak	2,3	1,2	1,1	4,1	4,5
Negoiazio esparruaren arabera:					
- Sektoreko hitzarmenak	2,1	1,7	1,0	3,9	4,1
- Enpresako hitzarmenak	1,8	1,7	1,9	4,7	4,1

(*) 2023ko urrira arte erregistratutako hitzarmenak.
Iturria: Lan Harremanen Kontseilua.

Zehazki, urtarriletik 263 hitzarmen sinatu dira, eta horiei esker, hitzarmenak berritu dituzten pertsonen kopurua bikoiztu egin da, azken hamar hilabete hauetan ia 190.000 pertsona gehiagoren lan baldintzak negoziatuz. Euskadin itundutako hitzarmen horietan aurreikusi ziren soldata igoerak, ohi bezala, Estatu osoan negoziatzen eta autonomia erkidego honetan aplikatzen direnak baino handiagoak izan ziren. Igoera horiek erregistro bera markatu zuten (%4,1), bai sektoreko hitzarmenatarako, bai enpresakoetarako.

LAN KOSTUAK

Urte arteko aldakuntza tasak

	2021	2022	2022		2023		
			III	IV	I	II	III
Lan kostu guztiak langileko	4,9	2,7	1,7	5,4	5,0	6,9	4,2
- Soldata kostua guztira	4,9	2,9	1,0	6,2	4,3	6,3	3,9
- Bestelako kostuak	4,8	2,2	3,6	2,9	7,1	8,6	5,0
Lan kostu guztiak orduko	-2,4	2,6	6,3	5,1	3,4	10,0	3,5
- Soldata kostua guztira	-2,4	2,8	5,5	5,9	2,6	9,3	3,2
- Bestelako kostuak	-2,6	2,2	8,4	2,6	5,5	11,7	4,3
Adostutako lan orduak	1,5	-0,5	-0,5	-0,5	0,1	0,3	-0,3
Benetan lan egindako orduak	7,2	0,4	-4,3	0,3	1,6	-2,8	0,6

Iturria: INE.

Azkenik, langile bakoitzeko lan kostuek hazkunde nabarmena izan zuten, prezioen gaineko barne presioak areagotuz. Hain zuzen ere, INEk argitaratutako datuen arabera, aurtengo hirugarren hiruhilekoan lan eta soldata kostuak %4,2 eta %3,9 handitu ziren, hurrenez hurren, eta iguera hori aurreko hiruhilekoetakoa baino zertxobait txikiagoa izan zen. Hori horrela, aurtengo hirugarren hiruhilekoko KPIa %3,0koa izan zenez, soldatapekoen erosteko ahalmena handitu ahal izan zen. Azkenik, hitzartutako orduak jaitsiera txiki bat izan zuten (-%0,3), benetan lan egindako orduak ez bezala, aurreko hiruhilekoko jaitsieratik errekuperatu baitziren (hurrenez hurren, %0,6 eta -%2,8).

Arlo publikoa

Foru ogasunek metatu duten diru bilketak aurreko hilabeteetan izandako bilakaera bide positiboarekin jarraitu zuen, ekonomiak egun duen ziurgabetasuna gorabehera. Zehazkiago adierazita, urrira arteko zergen bidezko diru sarrerak 15.048 milioi eurokoak izan ziren, hau da, %5,8ko iguera eskuratu da aurreko urteko aldi beraren aldean. Joera horrek positiboa izaten jarraituko duela aurreikusten da, eta, beraz, 2023. urtea 18.000 milioi euro baino diru gehiagorekin ixtea espero dute aldundiek, eta kopuru horrek maximo historiko berri bat markatuko du.

Zuzeneko zergek erakutsi duten bilakaera positiboak posible egin du diru bilketaren hazkunde hori, zeharkako zergek aldakuntza tasa negatiboak izan dituzten bitartean. Zuzeneko zergapetzearen artean, berriz ere PFEZ zerga nabarmentzen da, %9,1eko igoyerarekin. Iguera hori, batez ere, lanaren gaineko atxikipenen dinamismoak eragin zuen, enplegua sortzeak eta soldatak igotzeak bultzatuta, eta, neurri txikiagoan, zatikako ordainketen ekarpen positiboak bultzatuta.

Aipatu behar da inflazioaren eragina leuntzeko, Eusko Jaurlaritzak PFEZaren tarteak doitzera jo duela, KPI altuak zergak handitzea eragin ez dezan, zergadunek errenta handitu ez diren une batean. Hala, tarifa %2,5 deflatatzea erabaki da, eta horri gehitu behar zaizkio aurreko urtearen amaieran 2023 honetarako onartutako %2,5eko deflatazioak eta 2022an ere aplikatutako %5,5ekoak.

Zuzeneko zergekin jarraituz, eta sozietateen gaineko zergari dagokionez, hori izan zen zerga guztien erregistrorik altuena aurkeztu zuena (%23,1), lurraldeko produkzio ehunaren bilakaera ekonomiko positiboaren isla, mozkin handiak izan baitzituen urteko lehen hiruhilekoan. Hain zuzen ere, 1.600 milioitik gorako diru bilketa eskuratu zuen, 2022 osoan jasotako 1.351 milioiak baino askoz handiagoa, urte horretan berreskuratu baitzen covid-19aren krisiaren aurreko diru bilketa maila.

Aitzitik, lehenago ere aurreratu den bezala, zeharkako zergapetzearen dinamika negatiboa izan zen, BEZak pairatu zuen bilakaera negatiboaren (-%3,0) ondorioz, hiru hilabetez jarraian zifra negatiboetan metatu baita. Gogoratu behar da zerga horrek digitu bikoitzeko igoerak lortu zituela iaz. Zergaren beherakada horren arrazoa da, lehenik eta behin, oinarritzko elikagaien eta gasaren tasak jaitsi egin direla, eta, bigarrenik, kontsumoa moteltzen ari dela.

TRIBUTU ITUNDUEN BILAKAERA (urtarrila-urria)

Mila euro

TRIBUTUAK	Diru bilketa		
	2022	2023	% Ald. 23/22
PFEZ	5.206.436	5.681.034	9,1
Sozietateen gaineko zerga	1.354.466	1.667.108	23,1
Ez-egoiliarren errentaren gaineko zerga	95.812	162.639	69,7
Oinordetza eta dohaintzen gaineko zerga	123.905	129.510	4,5
Ondarearen gaineko zerga	168.803	174.884	3,6
Kreditu entitateen gordailuen gaineko zergak	28.835	29.739	3,1
Energia elektrikoaren ekoizpenaren gaineko zerga	387	-295	-
ZUZENKO ZERGAK GUZTIRA	6.978.642	7.844.620	12,4
BEZ	5.765.429	5.593.637	-3,0
Ondare eskualdatzeen gaineko zerga	148.113	139.973	-5,5
Egintza juridiko dokumentatuen gaineko zerga	38.488	29.456	-23,5
Garraio bide jakin batzuen gaineko zerga bereziak	19.796	21.576	9,0
Fabrikazioaren zerga berezia	1.069.048	1.134.981	6,2
Aseguru sarien gaineko zerga	91.784	96.267	4,9
Joko jardueren gaineko zergak	4.073	5.945	46,0
Berotegi efektuko gasen gaineko zergak	3.643	3.925	7,7
Iraungitako zergak	-3	2	-
ZEHARKAKO ZERGAK GUZTIRA	7.158.087	7.104.479	-0,7
TASAK ETA BESTE. SARRERAK GUZTIRA	80.280	99.127	23,5
TRIBUTU ITUNDUAK GUZTIRA	14.217.009	15.048.226	5,8

Iturria: Foru aldundiak.

Azkenik, zerga bereziek %6,2ko gorakada izan zuten, nahiz eta talde horretako zerga nagusiak, hots, hidrokarburoek, (-%3,2), behera egin zuen, gasolinen eta automobilgintzako gasolioaren prezioaren hazkuntzean izandako apaltzearen ondorioz. Era berean, alkoholaren gaineko zergak azken hilabeteetan jaso zituen erregistro negatiboekin jarraitu zuen (-%0,6), eta tabako-

laboreen gaineko zergak, berriz, iazkoak baino diru-sarrera zertxobait handiagoak izan zituen (%2,5).

Arlo finantzarioa

Urriaren 7an, Hamasek eraso terrorista handia egin zuen Israelen aurka, eta bien arteko gerra hasi zuen. Txosten hau ixtean, irekita jarraitzen du. Ezegonkortasun geopolitikoaren foku berri horrek, hasiera batean, hegazkortasunaren gorakada eragin zuen aktibo gehienetan, eta inbertitzaileek arriskuarekiko zuten ezinikusia areagotu egin zen; izan ere, aste batzuen ondoren, eta gatazka eremu horretara mugatuta geratuko zela ikusita, moteldu egin zen. Halaber, Europako Banku Zentralak (EBZ) eta Erreserba Federalak (Fed) urrian, azaroan eta abenduan egindako bileretan beren erreferentzia tasak aldatu gabe uzteko hartutako erabakiak pizgarri izan ziren inbertsiogileen arriskuarekiko gosea berreskuratzeko, etenaldiek Atlantikoaren bi aldeetako tasen igoeren zikloa amaitzen zutela interpretatu baitzuten.

ADIERAZLE MONETARIO ETA FINANTZARIOAK (I)

	2021	2022	2023					
			Uzt.	Abu.	Ira.	Urria	Azar.	Aben(*)
Interes tasa ofizialak (%)								
Europako Banku Zentr.	0,00	2,5	4,0	4,25	4,5	4,5	4,5	4,5
Erreserba Federala	0,25-0,0	4,25-4,5	5,25-5,5	5,25-5,5	5,25-5,5	5,25-5,5	5,25-5,5	5,25-5,5
Japoniako Bankua	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10
Ingalaterrako Bankua	0,25	3,5	5,0	5,25	5,25	5,25	5,25	5,25
Txinako Banku Popular	3,80	3,65	3,55	3,45	3,45	3,45	3,45	3,45
Brasilgo Banku Zentr.	9,25	13,75	13,72	13,25	12,75	12,75	12,25	12,25
10 urteko zor publikoaren errentagarritasuna								
Alemania	0	0	0	0	0	0	0	0
Espainia	77	109	105	102	109	108	102	98
Grezia	149	203	131	133	152	136	126	109
Erresuma Batua	115	111	185	189	160	171	173	170
Italia	136	213	164	166	195	192	178	171
AEB	168	127	148	163	174	210	189	189

(*) Abenduaren 15eko datuak.
Iturria: Espainiako Bankua.

Zehatzago esanda, EBZk interes tasa ofizialak geldiaraztea eta aldaketarik gabe mantentzea erabaki zuen, tasen ondoz ondoko hamar igoeren ondoren, diruaren prezioa %4,5ean utzi baitute, 2001az geroztik inoiz ikusi ez den maila baita. Gobernu Kontseiluko kideek uste dute oraingoz gurutzaldi abiadura egokia dela inflazio iraunkorra baretzeko, 2022an bi digituetara iritsi baitzen. Fed-en interes tasek ere goia jo dute, eta erakundeak berak urte amaierarako beste igoera bat aurreikusi bazuen ere, tasak %5,25–%5,5 tartean mantentzeaz gain (22 urteko mailarik altuena), 2022aren hasieratik ondoz ondoko hamaika igoera pilatu ondoren, 2024rako jaitsierak iragarri ditu.

Hala eta guztiz ere, horrek ez du esan nahi bi erakunde horiek inflazioaren aurkako borroka amaitutzat jotzen dutenik. Izan ere, prezioen igoerak moneta agintariek nahi dituzten mailen gainetik daude oraindik, eta bi erakundeek ohartarazi dute politika murriztaileari eutsiko diotela beharko den denbora guztian. Analista nagusiek, beste aldetik, hainbat murrizketa aurreikusi dituzte 2024an zehar. Azkenik, Kanadako, Ingalaterrako eta Japoniako banku zentralak ere beren tasak aldaketarik gabe mantentzea erabaki zuten, %5,00, %5,25 eta -%0,1ean, hurrenez hurren.

Bonuen merkatuari dagokionez, inflazio itxaropenek, banku zentralen mezuek, emaitza ekonomikoek eta, neurri txikiagoan, ziurgabetasun geopolitikoak gidatu zuten tasa subiranoen ibilbidea. AEBetan, datu ekonomikoen bilakaera hedakorrek 10 urterako bonuen errentagarritasuna igoarazi zuen urrian, %5eraino, 16 urtetan izan duen mailarik handienera, alegia. Ondoren, FEDek bilera egin eta tasak aldatu gabe mantendu ondoren, errentagarritasunak behera egin zuen, baina %4,0tik gora jarraitu zuen. Euroaren eremuko bonuen errentagarritasuna, aldiz, urtearen azken txanpan jaitsi zen, datu makroekonomikoen ahuleziak eraginda.

Eragileen finantza kargak gora egin duen arren, eta aurreikuspen ekonomikoek inflazio oraindik ere handi samarra eta jardueraren hazkunde ahula aurreikusten duten arren, arrisku sariak maila txikietan mantendu ziren. Zehazkiago adierazita, 10 urterako Espainiako zorraren eta epe berean Alemaniakoaren arteko diferentziala 95 oinarrizko punturaino jaitsi zen abenduaren erdialdean. Espainiak izan zuen bilakaera ekonomiko onari (inguruko onenetakoa izan baitzen) Fitch agentziaren kalifikazioa gehitu zitzaion, Espainiak A-n zuen nota perspektiba egonkorrekin berretsi zuena. Halaber, Portugalgo subiranoaren diferentziala oinarrizko 74 puntutaraino murriztu zen, espainiarrarekiko distantzia handituz, eta Greziako arrisku primarena, jada Italiakoaren azpitik dagoena. Kreditu kalifikazioa hobetu izanak eragin zuen, neurri batean, jaitsiera, eta inbertsio mailara iritsi da, DBRS eta Standard & Poor's agentziak kontuan hartuta.

Errenta aldakorreko merkatuari dagokionez, urrian interes tasek maila altuetan eta denbora luzeagoan jarraitzeko igurikimenez, bai ekonomia aurreratuetan, bai gorabidean dauden ekonomia nagusietan, eta arrisku geopolitikoen ezegonkortasunaren aurrean inbertitzaileek arriskuarekiko duten ezinikusiaren hazkundeak beheranzko tentsioa eragin zuten burtsa nagusietan. Dow Jones indizea izan zen kaltetuenetako bat, metatutako irabazi guztiak galdu baitzituen eta %0,3ko jaitsiera izan baitzuen. Azaroan, finantza agendaren erlaxazioak eta KPIaren datuen argitalpenak, eurogunean aurreikuspenen azpitik kokatu zirenak eta AEBetan espero zenaren ildotik, berriro ere gorantz bultzatu zituzten burtsak, eta joera hori mantendu egin da abenduaren lehen erdian, erreferentziazko tasen egonkortzearen ondorioz. Horiek horrela, Dow Jones indizeak balio positiboak berreskuratzeaz gain, %12,5eko irabaziak metatu ditu, S & P 500 indizearen kasuan %22,9ra igotzen direnak. Joera positibo hori Atlantikoaren beste aldera ere hedatu zen. Besteak beste, IBEX-35 indizeak %22,7 irabazi zuen, Alemaniako Dax indizeak %20,3, Eurostoxx-50 indizeak %19,9ko errebalorizazioa izan zuen eta Frantziako CAC-40 indizeak %17,4koa.

ADIERAZLE MONETARIO ETA FINANTZARIOAK (II)

	2021	2022	2023					
			Uzt.	Abu.	Ira.	Urria	Azar.	Aben(**)
Truke tasak								
Dolarra/euro	1,184	1,054	1,106	1,091	1,068	1,056	1,081	1,095
Yena/euro	129,9	138,0	155,9	158,0	157,8	158,0	161,8	155,15
Libera esterlina/euro	0,860	0,853	0,859	0,859	0,862	0,868	0,870	0,858
€ efektibo nomin.(%)	99,7	95,6	99,2	99,0	98,5	98,0	98,7	98,1
Burtsa indizeak (*)								
IBEX35	7,9	-5,6	17,2	15,5	14,6	9,6	22,2	22,7
Eurostoxx-50	21,0	-11,7	17,9	13,3	10,0	7,1	15,5	19,9
Dow Jones	18,7	-8,8	7,3	4,8	1,1	-0,3	8,5	12,5
Nikkei 225	4,9	-9,4	27,1	25,0	22,1	18,3	28,3	25,3
Standard & Poors 500	26,9	-19,4	19,5	17,4	11,7	9,2	19,0	22,9

(*) Hazkunde metatua urte hasieratik hilekoaren azken egunera arte. (**) Abenduaren 15eko datuak.
Iturria: Espainiako Bankua.

Atlantikoaren bi aldeetako diru politiken bilakaera izan da euroak eta dolarrak mantentzen duten pultsuaren argudio nagusia. Horrela, AEBetako interes tasen diferentzial positiboa euroaren eremukoen aldean handitzearen ondorioz, urtariletik urrira dolarraren batez besteko balioa %1,0 handitu zen euroaren aldean, eta abuztuko une jakinetan %4,4 garestitu zen.

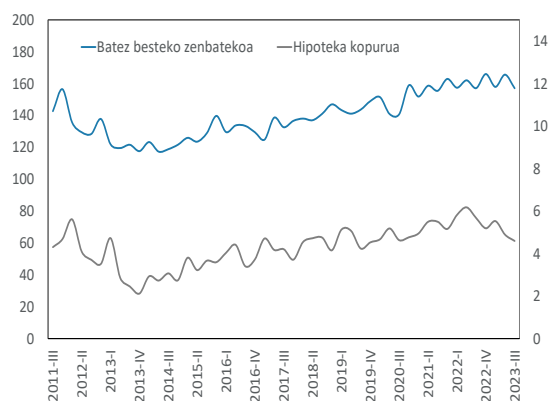
Halaber, billete berdeak AEBetako hazkunde ekonomikoaren perspektiben hobekuntza erlatiboa ere jaso zuen, beste ekonomia aurreratu batzuetakoekin alderatuta, eta horrek dolarraren balioa gorarazi zuen beste dibisen aldean. Estimaziorik garrantzitsuena japoniar yenaren aldean bizi izan zuen, dolarraren aldean %11,1 jaitsi baitzen.

Azaroan, EBZk tipoen egonkortasuna iragarri ondoren, moneta bakarra galdutako balioa berreskuratzen hasi zen, eta euro bakoitzeko 1,1 dolarrera iritsi zen azaroaren amaieran eta abenduaren hasieran, hau da, %3,1eko balio handitzea billete berdearen aldean. Euroa %7,0 hobetu zen yenaren aldean ere, eta %5,1 renmimbiaren aldean, eta horrek %1,8 indartu zuen abenduaren erdialdera arte truke tasa efektibo nominala.

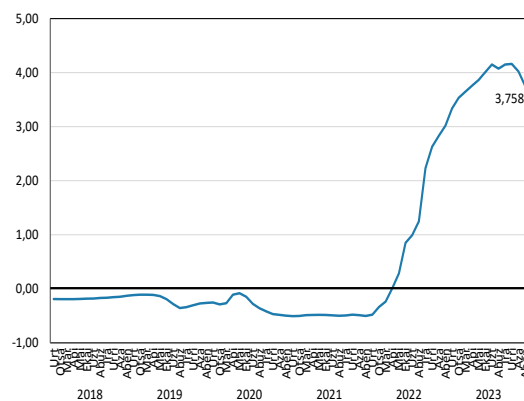
Euriborraren bilakaerari dagokionez, tasa ofizialen bilakaerari zuzenean erantzuten ez badio ere, egia da joera aurreratutzat jotzen dela eta mugimenduei aurrea hartzen diela. Horiek horrela, hipoteken erreferentziatzko indizea igotzen hasi zen tasak igo baino lehen, eta orain jaisten ari da Europako moneta agintaritzak lehen jaitsiera egin aurretik. Hain zuzen ere, 12 hilabeterako Euriborra azaroan hasi zen murrizten, eta abendu erdialdean jaitsiera bizkortu zuen, irailean ezarritako urteko maximoetatik (%4,228). Zehatz-mehatz adierazita, Espainian hipoteka aldakor gehienak kalkulatzeko erabiltzen den indizea nabarmen jaitsi da abenduan, eta abenduaren 15ean %3,7tik behera kokatu zen, apiriletik lehen aldiz, zehazki, %3,644an. Horrela, erreferentziatzko tasaren abenduko batez bestekoa %3,753an dago. Hilabete erdian soilik, adierazlea %0,208 murriztu da. 2012ko abuztutik, duela 11 urte baino gehiago, ez zuen horrelako beherakadarik izan.

Etxebizitzen hipoteken bilakaera

Batez besteko zenbaterako (ezkerrean, milioiak)
hipoteka kopurua (eskuinean, milak)

Euriborra 12 hilera

Iturria: INE eta Espainiako Bankua. 12 hilabeterako Euriborraren datuak abenduaren 15ean.

Espainiako higiezin merkatuan ere izan zuen eragina interes tasen gorakadak, salerosketa eta hipoteka berrien bolumenak nabarmen egin baitzuen behera, eta prezioen igoeren apaltzea, nahiz eta prezioen jaitsieraren intentsitatea dezente apalagoa izan zen. Zehatzago adierazita, Notariotzaren Kontseilu Nagusiak argitaratutako datuen arabera, higiezin merkatuak gainbeheran jarraitu zuen, bai Euskadin, bai Estatu gainerako lurraldeetan, nahiz eta irailean Euskadiko salerosketen beherakada autonomia erkidego guztietan handiena izan zen. Zehazki, irailean EAEn erregistratutako transakzioak %25,9 murriztu ziren, Estatu osoan erregistratutako %14,9ko jaitsieraren aldean. Horrela, 12 hilabeteko jaitsiera jarraitua izan da etxebizitzaren erosketa erregistroan. Prezioak, bestalde, %2,3 jaitsi ziren 2022ko irailaren aldean, eta %0,9, berriz, Estatu osoan.

Horren ildotik, EAEko etxebizitzaren gaineko hipoteken formalizazioak %21,5 egin zuen behera irailean, aurreko urteko hilabete beraren aldean (Estatuan %29,6 egin zuen behera), eta urte arteko bilakaerak okerrera egin zuen, 1.599 eragiketara iritsi arte, INEk argitaratutako datuen arabera. Horrek esan nahi du hirugarren hiruhilekoko balantzeak %17,7ko beherakada izan duela, eta hiru hiruhilekotan etengabeko uzkurdurak metatu direla. Beherakada hori prezio finkoan zein aldakorrean formalizatutako hipoteketara zabaldu zen, eta hipoteken batez besteko zenbatekora ere hedatu zen, 157.100 euroraino jaitsi baitzen, azken bi urteetako txikiena, eta urteko bigarren laurdenean erregistratutako batez besteko 165.600 euroetatik urrunduz.

Interes tasen igoerak eta horrek inbertsio planetan eta etxebizitzaren erosketan ekarri dituen murrizketek kreditu eskariaren beste uzkurtze bat eragin zuten hirugarren hiruhilekoan, Espainiako Bankuak banku maileguei buruz argitaratu dituen azken inkestak adierazten duen bezala. Era berean, enpresei eta etxeei emandako maileguak onartzeko irizpideak gogortu egin ziren, kreditu erakundeak gero eta kezkatuago baitaude bezeroek dituzten arazoekin, eta arriskuak hartzeko prestasun txikiagoa erakusten dute. Horren guztiaren ondorioz, kreditu guztien urte arteko aldakuntza tasa %5,3 jaitsi zen iazko hirugarren hiruhilekoan.

Zehatzago adierazita, 2005eko hirugarren hiruhilekotik lehen aldiz, kreditu pribatuen diru kopuru metatua 59.000 milioi eurotik behera kokatu zen (-%5,4 jaitsi zen). Horren arrazoia da ekonomiari buruz planteatzen dituzten ziurgabetasunek konfiantza maila murriztu dutela, eta horrek eta bizitzaren kostu handiak EAEko enpresak eta familiak beren egoera ekonomikoa ahalik eta gehien onbideratzen saiatzera eta, ondorioz, zorpetze maila murriztera eraman dituztela. Sektore publikoaren zorpetzea ere %4,7 murriztu zen. Itxura guztien arabera, Christine Lagardek eta bere taldeak bilatzen duten hozte ekonomikoa jadanik ekonomiaren bilakaeran islatzen hasi da.

KREDITU ETA GORDAILUAK

Urte arteko aldakuntza tasak eta milioi euro

	2021	2022	2022				2023		Aldea 2022-II eta 2023-III	
			IV	I	II	III	III	Milioi €	Tasa	
Kredituak	0,1	-0,5	-0,5	-1,9	-4,9	-5,3	67.883,2	-4.745,7	-6,5	
Arlo publikoa	15,8	-0,7	-0,7	-5,1	-6,6	-4,7	9.319,6	-889,4	-8,7	
Arlo pribatua	-1,9	-0,5	-0,5	-1,4	-4,6	-5,4	58.563,6	-3.856,3	-6,2	
Gordailuak	4,7	1,5	1,5	-0,2	-2,0	-1,6	95.679,3	-2.745,1	-2,8	
Arlo publikoa	53,1	5,3	5,3	16,0	8,1	16,5	10.475,3	1.726,6	19,7	
Arlo pribatua	1,2	1,1	1,1	-1,9	-2,9	-3,4	85.204,0	-4.471,7	-5,0	
Agerikoak	5,1	2,0	3,0	-1,3	-4,7	-6,9	75.923,2	-7.094,1	-8,5	
Eperakoak	-26,6	-18,3	-18,5	-9,0	19,2	39,4	9.280,8	2.622,4	39,4	

Iturria: Espainiako Bankua.

Gordailuei dagokienez, horiek ere murrizketa nabarmena pairatu zuten. Hain zuzen ere, %1,6 gutxitu ziren, gordailu pribatuen bilakaera txarrak baldintzatuta. Iazko urtea amaitu baino lehen, 6.245 milioi euro baino gehiago galdu dituzte, nagusiki prezioen igoerari aurre egiteko eta errentagarritasun handiagoko produktuak bilatzeko, hala nola Altxorraren Letrak. Hala eta guztiz ere, oso litekeena da joera hori datozen hilabeteetan iraultzea. Izan ere, aktiboen tasen hazkundeari dagokionez, hilabeteak igaro ondoren, banku erakundeak eperako gordailuei eskainitako ordainsaria handitzen hasi dira, eta horrek berehalako isla izan du EAEko familien eta enpresen portaeran, zalantzarik gabe erabili baitute produktu hori beren diruaren balioa handitzeko.

Zehatzago adierazita, urtarriletik urrira doan epealdian, eskuragarri dagoen azken datua hileko horretakoa baita, familien eperako gordailuen batez besteko tasa haztatua %0,67tik %2,43ra igo da (%1,69tik %3,45era enpresa ez-finantzarioen kasuan), eta horrek 3.000 milioi euro baino gehiago igo ditu ekarpenak. Zehazki, eperako gordailuak 9.280 milioi eurotik gorakoak izan ziren iazko urteko hirugarren hiruhilekoan. Zenbatekoak nahiko txikia izaten jarraitzen du, sektore pribatuak kontu korranteetan dituen 75.923 milioi euroen aldean, baina portaera goitik behera aldatu da.

Aurreikuspenak

2023rako eta 2024rako munduko hazkunde ekonomikoaren proiektzioek hazkunde egonkorra erakusten dute aurreko bertsioekin alderatuta. ELGak argitaratu dituen azken kalkuluen arabera, %2,9ko eta %2,7ko hazkunde tasak espero dira aurten eta datorren urtean, hurrenez hurren, baina 2025ean ekonomia %3,0raino igoko dela aurreratu dute, horrela joera hazkundetik gertuago dauden tasekin eta banku zentralen helburuekin bat datozen inflazio mailekin bat eginez. Beste aldetik, NDFk, urriko azken aurreikuspenetan, %3,0ko hazkunde aurreikusi du 2023an, eta 2024an hamarren bat txikiagoa izango da. Bi erakundeek hazkunde aurreikuspenekin bat etorritik, biek aurreratu dute 2024an merkataritzaren bolumenak gora egingo duela maila globalean, %3,5 NDFren arabera eta %2,7 ELGaren arabera, nahiz eta merkataritza trukeen egungo dezelerazioa partzialki baino ez den berreskuratuko. ELGak ohartarazi du merkataritzaren eta BPGaren arteko harremana pandemiaren aurreko hamarkadako erritmo berean handitzen jarraituko zukeen ibilbidearen azpitik mantendu dela, eta, hain zuzen ere, 2022tik, salgaien merkataritza txikiagoak merkataritza osoa murriztu duela BPGarekiko.

Amerikako Estatu Batuetan, aurreikusten da BPGaren hazkunde moteldu egingo dela 2024ko erdialdera arte, moneta baldintza estuagoen ondorioz, eta horrek lan merkatuaren hazkunde motelagoa eta langabezia tasaren igoera txiki bat ekarriko du. Hala eta guztiz ere, espero da, eta ildo horretan mintzatu da Erreserba Federala, moneta politika malgutu egingo dela 2024. urtearen lehen erdian, inflazioaren jaitsierak bultzatuta. Inflazio hori dagoeneko iragankorra dela esan daiteke (nahiz eta Europakoa ez bezalako jatorria izan), eta horrek barne hazkunde indartzen lagunduko du 2025ean. Hazkunde tasei dagokionez, 2024an nolabaiteko motelteza izan ondoren, %1,5 NDFrentzat eta ELGarentzat, erakunde bakoitzak 2023an espero dituen %2,1 eta %2,4rekin alderatuta, 2025ean nolabaiteko susperraldia espero da, %1,7ra iritsiz, ELGaren arabera.

Txinari dagokionez, ELGak aurreikusi du ekonomiaren hedapena %5,2koa izatea 2023an, baina espero du motelteko joerak %4,7ra eramatea 2024an eta %4,2ra gero 2025ean. Kontsumoaren hazkundeak gora egiten jarraitzen du, eta higiezinaren sektorearen egoera zailaz ohartarazten ari da. Hori dela eta, 2024 eta 2025ean inflazio igurikimenak, %2tik beherakoak, oso baxuak izaten jarraitzen duten testuinguruan joera hori iraultzen lagunduko duen diru politika laxoagoa aurreikusten da.

2023an Europar Batasunerako eta eurogunerako hazkunde proiektzioek beheranzko berrikuspen berri bat ezagutu dute berriro, nahiz eta 2024rako aurreikuspenak zertxobait hobetu diren. Europako Batzordearen arabera, Europar Batasuneko eta euroguneko ekonomia %0,6 haztea espero da 2023an, eta 2024an %1,3ra eta %1,2ra igotzea, hurrenez hurren. 2024an kontsumo

pribatua suspertuko dela aurreratu da, euroguneko inflazioak behera egin duelako eta ordainsariak igo egin direlako. Enplegua gutxiago haziko da eta langabezia tasak egonkor mantenduko dira. Halaber, Batzordeak aurreikusten du hobekuntza hori 2025era arte luzatuko dela, urte horretan hazkunde tasak aurreko urtekoak baino lau hamarren handiagoak izango baitira. Bestalde, NDFk %0,7ko hazkundera aurreikusten du euroaren ekonomientzat urte honetan, eta %1,2koa hurrengoan; ELGaren aurreikuspenen arabera, berriz, %0,6koa izango da 2023ko emaitza, eta %0,9koa, berriz, 2024koa.

EKONOMIA AURREIKUSPENAK

Urte arteko aldakuntza tasak

	BPG			Kontsumo prezioak		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Munduko ekonomia	2,9	2,5	2,1	7,4	5,6	4,0
AEB	1,9	2,4	1,2	8,0	4,1	2,6
Kanada	3,8	1,1	0,5	6,8	3,9	2,5
Japonia	0,9	1,7	0,9	2,5	3,2	2,3
Eurogunea	3,4	0,5	0,5	8,4	5,5	2,4
Europar Batasuna	4,2	0,5	0,9	9,8	6,0	2,8
Alemania	1,8	-0,3	0,4	6,9	6,0	2,6
Espainia	5,8	2,4	1,3	8,4	3,6	3,0
Frantzia	2,5	0,9	0,7	5,2	4,9	2,4
Herbehereak	4,3	0,3	0,6	10,0	4,0	2,3
Italia	3,7	0,7	0,5	8,1	5,9	2,2
Erresuma Batua	4,3	0,5	0,3	9,1	7,4	3,1
Asia Pazifikoa	3,2	4,1	3,7	3,3	2,2	2,2
Ekialdeko Europa	1,1	1,9	2,3	23,0	16,4	12,5
Latinoamerika (Venezuela ezik)	3,8	2,1	1,6	15,7	21,7	18,0

Iturria: Consensus Forecasts (2023ko abendua).

Inflazioaren norabideak Europako ekonomien bilakaeran baldintzatzaile nagusia izaten jarraitzen du. Abenduan egindako bileran, Europako Banku Zentralak interes tasei eusteko erabakia hartu zuen, prezioen igoerari buruzko igurikimen neurritsuagoak zeudelako, nahiz eta epe laburrean aldi baterako gorakada egon zitekeela ohartarazi. Horrela, EBZren aurreikuspen berrien arabera, 2023ko batez besteko inflazioa %2,7an egongo da, hau da, duela hiru hilabete eskas aurreikusitako %3,2arekiko murrizketa nabarmena. Murrizketa horren arrazoia inflazioaren osagai energetikoa da. Inflazioaren tasa %5,6tik %1,2ra jaitea espero da, deribatuen merkatuan gasaren eta petrolioaren etorkizuneko prezioen beherakadaren

ondorioz. Hala ere, prezio horien gorakadak arriskua izaten jarraitzen du, tentsio geopolitikoko beste foku bat gehitzen duten azken gertakarien ondorioz. Kasu horietan, inflazioak azkenean lortuko du diru agintaritzak 2025ean finkatutako epe ertaineko helburua, prezioak %2,1 igota, eta 2026an ere hazkunde bide horri eutsiko zaio.

Inflazioaren aurreikuspenetan ikusten den murrizketa norabidea ikusita, ez dirudi Europako Banku Zentralaren barruan interes tasen igoera berririk aurreikusten denik, eta, beraz, aurreikuspenak sortzeari dagokionez, ezezaguna da noiz espero daitekeen tasen lehen murrizketa. Consensus Forecast erakundeko panelistei dagokienez, interes tasen lehen jaitsiera ekainean izan liteke, bigarren jaitsiera irailean eta, ziurrenik, azken bat urtea amaitu aurretik. Beraz, birfinantzaketa eragiketen interes tasa %3,5-3,75 ingurukoa izango da iazko urtearen amaieran.

Interes tasen murrizketa erritmoak arreta berezia hartzen du, eurogunea osatzen duten herrialdeetan espero den inflazio tasen murrizketaren bilakaera heterogeneoa dela eta. Inflazioa gehien murriztu duten herrialdeek interes tasa erreal handiagoak izango dituzte, eta, beraz, moneta politikaren ondorio uzkurragoak izango dituzte, beren ekonomien hazkundeak eragin handiagoa izango duelarik. Horrela, Italia bezalako herrialde batek, Europako Batzordearen kalkuluen arabera bere inflazioa 2024an %2,7ra jaitea lortuko duenak, bere BPGaren hazkunde ahularekin (%0,9), interes tasen murrizketan abiadura handiagoa lortzeko interes argia izango luke.

Finantza publikoen papera erabakigarria izango da 2024. urtean, gaur egungoak ordezkatzuko dituzten arau fiskal berriak indarrean sartzen direnean. Lehenengo iragarkien arabera, indarrean dauden eskema kontzeptuala gordeko dute, baina eska daitezkeen doikuntza bideak malguagoak izango dira. Espero izatekoa da, bere onarpenarekin, Frantzia, Italia edo Espainia bezalako ekonomia handiek beren defizita eta zorpetze ratioa murriztuko dituztela datozen urteetan, eta, beraz, maila makroekonomikoan nolabaiteko inpaktua izango dutela.

Zorrari dagokionez, EBZk iragarri zuen pandemiaren aurkako programaren (PEPP) zorraren funtsak muga eguna iritsitakoan berrinbertitzen jarraituko duela 2024ko lehen erdian, eta urtearen bigarren erdian zehar bere balantzea normalizatuko duela, bere zor zorroa hilean 7,5 bilioi euro murriztuz. Horrela, zatiketaren aurkako mekanismoa (TPI) bakarrik geratuko da bizirik, arrisku sariei eusteko orduan eraginkorra dela frogatu baitu.

Hirugarren hiruhilekoko kontabilitatea argitaratuta (Espainia %1,8 hazi zen urte arteko tasan), ia aurreikuspen guztien arabera, 2023 osoan %2,3 edo %2,4 haziko da herrialde hori. Cepredek %2,4 aurreikusi du, iazko azken hiruhilekoan produkzioa %1,6 haziko dela iragarri baitu.

Kalkuluen arabera, kontsumo pribatua %2,1 haziko da, eta horrek barne eskaria %2,0 hazteko balioko du. Urteko hazkundearen beste lau hamarrenak kanpo sektoreak ekarriko ditu, batez ere zerbitzuen esportazioen susperraldian eta ez-egoiliarren kontsumoan oinarrituta, %6,4 eta %9,9 haziko baitira, hurrenez hurren. Enpleguak, lanaldi osoko lanpostu baliokideetan neurtuta, gora egiten jarraitzen du erritmo onean, eta hirugarren hiruhilekoan %3,5 egin zuen gora. Beraz, Ceprederen kalkuluen arabera, urte osoan igoera %2,7koa izango da, produkzioaren hazkundearen gaineratik. Hala eta guztiz ere, INEren datuen arabera, lan egindako orduen zenbaketan hazkunde hori erdira murriztuko litzateke gutxi gorabehera, eta horrek, datu ez hain baikorra izateaz gain, erreferentzia gisa erabilitako batez besteko lanaldian orduen jaitziera adierazten du.

ESPAINIAKO EKONOMIARAKO AURREIKUSPEN EKONOMIKOAK (2023ko azaroa)

Urte arteko aldakuntza tasak

	2023	2023	2024				2024	2025
	IV		I	II	III	IV		
BPG	1,6	2,4	1,1	1,6	2,0	3,7	2,1	2,6
Kontsumo pribatua	2,5	2,1	2,2	1,7	1,1	1,6	1,6	1,3
Kontsumo publikoa	2,0	2,6	3,1	2,2	2,1	2,1	2,4	2,0
Kapital eraketa gordina	4,7	1,7	3,8	4,4	7,8	10,5	6,6	7,2
- Taldeko inbertsioa	7,9	-0,2	2,5	5,5	5,2	8,9	5,5	6,5
- Landatutako aktiboen inberts.	2,3	3,6	1,3	4,3	10,5	17,9	8,4	19,1
- Eraikuntzako inbertsioa	2,5	2,9	3,4	3,3	9,5	12,1	7,1	7,5
Barne-eskaria	2,9	2,0	2,9	2,6	2,7	3,7	3,0	2,7
Esportazioak	-3,7	0,5	-3,4	1,2	6,6	8,4	3,0	4,2
Inportazioak	-0,1	-0,4	0,8	4,0	8,7	8,8	5,5	4,8

Iturria: Ceprede.

Aurreikuspenen arabera, 2024an egoera okerragoa izango da Espainiako ekonomiaren kasuan, nahiz eta ziurgabetasun maila handia izan. Inflazioa moteldu egingo da, Europako gainerako ekonomietan bezala, baina abiadura txikiagoan, 2023an inflazio tasa txikiagoa izan baitzen Espainian, baina aurreikuspen gehienek diote familien kontsumoa gutxiago haziko dela eta kanpo sektorearen ekarpena negatiboa bihurtuko dela 2023an turismoaren sektorea suspertu ondoren. Aurreikuspenen arteko desberdintasunaren zati bat kapital eraketa gordinaren bilakaeraz dagoen desadostasunari zor zaio, bi faktorerengatik: inbertsioaren higadura maila, finantzaketa kostu handiagoak dituelako, eta Berreskurapen Planeko inbertsioen inpaktua eta gauzatze erritmoa. Cepredek uste du hazkundea %6,6koa izango dela (BPGa %2,1 haziko delako

testuinguru batean), eta BBVA Researchek %4,5koa (eta BPGa %1,5). Espainiako Bankuak, berriz, inbertsioa %2,7 (BPGa %1,6) haziko dela aurreikusi du. Ildo beretik, Europako Batzordeak %3,4koa izango dela aurreikusi du, BPGa %1,7 haziz.